



NEŽENJE I DEMOGRAFSKA PROPAST

MARIO BRKLJAČIĆ



SADRŽAJ

Kiša	1
Zvona	3
Susjed	5
Šansonijer	8
Vrane	9
Oblaci boje šljive	12
Euforija	15
Luks	16
Most	18
Lubenica	24
Nož	26
Gavran	28
Vrapčeve prebite kosti	30
Krv mora	32
Klopka	34
Noa iz Žumberka	36
Murina	38
Lomača	40
Taranta	43

Pogled u ništavilo	46
Nemore	48
O more	51
Pred mesarom sam uvijek janje	53
Virovi	55
Vagonaši	58
Nedjelja	60
Izdahnuti život	62
Odlazak	64
Gore se može	67
Ja sam te stvorio ja ću se ubiti	69
Kao zvuk Maseratija	71
Susjed zvoni samo jedanput	74
Sa Stivom na Božić	76
Snovi se nisu ostvarili	78
Fazan	81
Srdele	83
Drvo japanske trešnje	86
Dječak sa Sutle	90
Svjetlo	92

O autoru	95
Impresum	96

KIŠA

Kazaljke zidnog sata pokazivale su pola šest. Nemoguće...

Pogledao sam kroz prozor: iz divovskog oblaka boje kupine, u slapu, lijevala je kiša, a vrhovi jablanova ljuljali su se na vjetru; pojavili bi se na prozoru pa bi nestali. Ipak, shvatio sam da sat stoji, a frižider nije u struji. Otopio sam ga i modri lavor na dnu bio je pun do vrha. Trebao bih baciti tu vodu, pomislio sam.

Nisam to uradio već sam sjeo za stol, upalio mobitel i zapalio cigaretu. Bila je subota i bilo je pola osam. Otpio sam gutljaj hladne kave koja je ostala u šalici s križić-kružić uzorkom.

Ostao sam piljiti u pepeljaru natrpanu opušcima.

Sad ću morati izići, čekati u redu u mesnici na placu, obilaziti štandove, probijati se kroz rijeku ljudi i odvući doma hranu, kao neki primat.

Pa peći meso, kuhati krumpire, čistiti salatu... Morat ću „htjeti“ da to ispadne dobro i to me najviše umaralo. Uz to, kosa mi je bila masna i slijepljena i bio sam zabradavljen poput beskućnika. Trebao sam se i istuširati, ali...

Na glavu sam navukao vunenu kapu, a pola brade sam prekrrio šalom. Bit će dobro.

Izišao sam u potop apokaliptičnih razmjera: ronio sam tih pedesetak koraka do tržnice na čijim su ulazima stajali penzioneri, mladi očevi i majke s djecom. Čekali su, kao gnuovi iz dokumentarnih filmova o Africi, da onaj prvi krene pa da i ostali urone u vodu.

U redu za meso, vrtio sam dilemu: vratina ili krmić, možda but ili... ma najbolje vratina...

„Izvolite!“

„Molim karmenadle“, rekoh baš tako *karmenadle*, brišući oči od kiše. Mesar, mlad, suhonjav čovjek s irokezicom, začuđeno me pogledao.

„Kolko?“ reče.

„Kilu!“

„To će vam biti dosta?“

„Što ne bi bilo?“ rekoh.

Platio sam račun i krenuo tražiti povrće. Uzeo sam krumpira, žbun zelene salate, svežanj rotkvica, tri glavice luka i tri limuna. Dovoljno boja za impresionističku mrtvu prirodu, ali kako nisam slikar već kovinotokar, neću to povrće naslikati, samo ću ga pojesti.

Vratio sam se doma, psujući mater smradu koji je izgradio peterokatnicu bez lifta.

Svaki se puta začudim kad stanem pred vrata stana i pročitam svoje prezime na pozlaćenoj pločici. Ne shvaćam otkud ta začuđenost.

Kao da se bojim samoga sebe.

Dosta mi je vremena trebalo da spremim ručak. Kad sam krenuo gnječiti krumpir, shvatio sam da nemam mlijeka ni maslaca.

Gnječio sam ga velikom viljuškom, na suho, povremeno pogledavši kroz prozor: kiša se umirila.

Kad sam ručao, legao sam u krevet, buljeći u crnu ploču televizora. Daljinski sam držao u ruci, ali nisam imao hrabrosti pritisnuti crvenu tipku.

Onda sam daljinski bacio u vazu i uzeo čitati *Lomljenje vjetra*, roman o Nejestivima.

ZVONA

Ležao sam u ljujlački na trijemu bijele, neoklasicističke kuće na plantaži duhana, negdje u Marylandu, odmarao pogled na gorućim listovima virginije, a plameni su jezici već dohvaćali zvijezde Mliječnog puta. Znao sam da će to biti požar koji će zapaliti cijeli američki Jug. Desno od mene, u lokvi krvi, ležao je ujak Ben, nadglednik imanja, kojeg sam sasjekao srpom i zatukao maljem. Lijevo od mene, raširenih ruku i očiju, ležala je gospođica Karolina, a ose su joj se skupljale na purpurnim usnama. Nju sam upucao iz Remingtonke, u noge, sitnom sačmom za lov močvarnih ptica. Za volanom kamioneta za prijevoz robova, glave zabačene na leđa i presječena vrata, s bijelim, končanim rukavicama na rukama, bio je leš batlera Grega, smrada koji mi je bio naročito mrzak. I baš kad sam ispio viski iz boce i odlučio pucati i u prsa vlasnika plantaže duhana, gospodina Bila koji je, u bijelom svilenom odijelu natopljenom krvlju, odsječenih ušiju i nosa, klečao na Bibliji, na travnjaku ispred kuće i preklinjao me da ga poštedit, probudila su me ta vražja crkvena zvona.

DONG! DONG! DONG!

U kvartu je nedavno sagrađena crkva, hibrid podmornice i zagorske klijeti i otada više ne mogu mirno spavati jer to udara, bokte, tim jednoličnim, glupim tonom.

DONG!

Pajebotipasmater!!!

DONG!

Kao da mi sam vrug stoji na kopitima pokraj uzglavlja i udara žlicom o praznu konzervu graha.

DONG!

Rekoh, ma pusti, proći će... Ne osvrći se, sine. Zacerekao sam se... Onda sam se sjetio tog Bauerovog filma u kojem otac, komunista i ilegalac, iskače iz vlaka koji ga vozi u Jasenovac, vraća se u grad i oslobađa svog sina iz ustaškog odgajališta, ali mu ne kaže da mu je on zapravo otac... Kakva drama. I to crno-bijela. Te epske slike i ta dramatična muzika... Ustao sam i otišao se popišati. I u zahodu sam čuo zvono. Učinilo mi se, još i jače.

DONG!

Tripot za redom sam pustio vodu i molio sam Boga da prestane. I, bogme, prestalo je. Tek sam tada osjetio hladnoću podnih pločica i užasnulo me kad sam se ugledao u ogledalu, istočkanom bijelim točkicama zubne paste: ispijene, upale oči zurile su u upale, ispijene oči.

Bila je nedjelja.

Uvukao sam se u trenirku i debelu dolčevitu. Odvukao sam se u kuhinju pristaviti kavu. Sjeo sam za stol, čekajući da voda zavre.

Klizao sam pogledom od prozora, špareta, sudopera, frižidera do police sa začinima... pa od police sa začinima, frižidera, sudopera, špareta do prozora s požutjelom foringom, a vani je sipila kiša i caklile su se riblje kosti antena na terasama zgrada. Kad bih htio, još bih nešto rekao o tome, ali voda je uzavrela i miris kave probudio bi i mrtvu dušu.

SUSJED

Taj mi je čovjek stvarno već žestoko išao na živce i zato sam ga samo šutke opkoračio, sjurivši se dolje, jer nema ni tjedan dana kako sam mu stao na ruku kad sam se kasno vraćao doma. Bio sam odvalio treći kat kad se stubišno svjetlo ugasilo. Zastao sam u potpunom mraku i nastavio se uspinjati brojeći stepenice. Ma, jednostavno mi se nije dalo upaliti rasvjetu. I taman kad sam odbrojio zadnju, na odmorištu, stao sam na nešto mlohavo, ljigav osjećaj. A tek taj kiseli smrad! Po dreku, rakiji i rigotini.

Uhm! Bokte!

Morao sam upaliti svjetlo.

Susjed je ležao na leđima u nekom čudnom položaju, kao da je pao sa zgrade, a oči su mu već napola bile okrenute prema tjemenu. U prozirnoj vrećici omotanoj mu oko zapešća desne ruke bila je flaša bezbojne garažne brlje.

„O, susjed, pičkamumaterina...” rekoh, ne računajući da me čuje.

„Aaaa... Mmmm... Ccc...” coktao je i to me nekako smirilo, pomislih, hajde barem nije mrtav.

Iz džepa jakne izvadio sam papirnatu maramicu, rastvorio je i pritisnuo rukom na nos i usta.

„Jel bi mogli ustati ili da odmah zovem hitnu?” promumljao sam.

„Eeee... aaaa...” pružio mi je ruku na koju sam mu stao. Bila je sluzava i hladna kao pastrva. Rekao sam mu da se prvo izvali na trbuh, a onda na koljena. Pomogao sam mu da to učini. Zatim sam nekako uspio otpetljati vrećicu, a s poda sam pokupio i ključeve stana.

Morao sam ponovno upaliti svjetlo i tad mi je glavom prostrujala misao kako nitko ne dolazi izvana, a baš nitko i ne izlazi iz stanova, a znao sam da su svi na špijunkama, da se naguravaju na vratima tko će imati tu privilegiju promatrati sve ovo i poslije, uz kavu ili kruškovac, prepričavati viđenu dramu.

A stvarno je sve skupa bilo bolesno smiješno: on, poput divovskog puža, četveronoške je puzao prema vratima svog stana kojeg sam otključao i otvorio mu vrata. Za sobom je vukao i drek u kojem je ležao. Još sam ga jednom pitao trebam li zvati hitnu, ali vidjelo se da ipak malčice bolje stoji jer je odmahnuo glavom. Kad se uvukao unutra, zaželio sam mu laku noć i

prитvorio sam vrata, a na ručku brave objesih i vrećicu s bocom.

Ali jučer sam ga opkoračio kao da je drek na cesti.

Mislim, razumijem ljude koji nemaju hrabrosti ubiti se, ali gore je ovako se mrcvariti i mrcvariti druge oko sebe. Inače, podržavam svakog tko si odluči skratiti muke i odjebati za svagda sve ovo što bi kao trebalo biti sveto.

Išao sam vratiti knjige u knjižnicu: *Omaru*, *Blue Moon* i *Agente kulture*. Mislio sam posuditi nešto od novih junaka i junakinja domaće književnosti. Iako, ljudi slabo čitaju domaće pisce, barem to mogu zaključiti po datumima vraćanja.

Knjižnica u mojem kvartu je stara, ali prostrana, a prirodna svjetlost dopire i u zakutke. A ono što me zaista oduševljava jesu knjižničarke koje stvarno i čitaju te knjige kojima su okružene. I kuže materiju, suvereno vladaju tim terenom.

Ponekad i razmijenimo dojmove o pročitanim djelima i bude nam lijepo. Čim sam ušao unutra spazih Stiva kod police. Ostavio sam iskaznicu i knjige na pultu pa krenuh do njega. Nikad dosad ga tu nisam vidio.

„Otkud ti ovdje?“ rekoh.

Lecnuo se: „Ma riknul mi je komp i ne znam kaj da radim doma. E, baš dobro da si tu.“

„Zakaj?“

„Pa da mi pomogneš posudit nešto. Ovo je strašno... tolko tih knjiga... glava me počela boliti“, rekao je.

„Pa... jesi uopće član?“

„Nisam.“

„Odi se prvo učlani pa ćemo nešto pronaći.“

„Zakaj? Pa ti mi uzmi na svoju iskaznicu.“

„A-ha... Zaboravi“, rekoh.

„E jesi pizda... fakat.“

„Takav sam, šta ćeš. Odi se učlani.“

„Kolko treba platit?“

„Pedeset kuna.“

Teško je uzdahnuo, uputio mi još jedan molećiv pogled, ali samo sam zakimao. Nevoljko se odvikao do pulta. Vratio se za pet minuta.

„Za mjesec dana ću dobiti iskaznicu“, rekao je.

„Dobro, kaj te zanima, koja spika? Nešto baš ful umjetničko i gusto ili ono...“ rekoh ni sam ne znajući kako da završim rečenicu.

„Pa... ono... Da ima puno stranica i da su tvrde korice“, rekao je, slegnuvši ramenima.

Preporučio sam mu Grishama, Kinga i Cornwellicu. Stiv je bio oduševljen izgledom i debljinom knjižurina. Moj izbor, tri tanašne zbirke priča domaćih autora i to u mekom uvezu, pogledao je milosrdnošću biskupa pred prosjakom: ignorirao je viđeno.

Poslije smo popili kavu u šoping centru i razišli se uz dogovor za sutra kod Nene na tulumu.

Kad sam došao pred ulaz zgrade tamo je bio parkiran ulašteni crni kombi sa zavjesama uzduž bočnih prozora. Vrata su bila raskriljena, a limeni su ljesovi bili uredno složeni na kat. Jedna kriptna zjapila je prazna.

Skrenuo sam na drugu stranu i otišao na pivo.

ŠANSONIJER

Jučer pitam blagajnicu u Lidlu jel možda za kavu. Veli ona: „Izađite, zvat ću šefa.“

Izašao sam.

Na putu doma sjetim se kako sam to isto pitao ženu u lancima trgovina Prehrana.

Bilo je to kad sam s posla nazvao Radio student i dobio dvije karte za koncert Damira Avdića u Vintage Industrial Baru.

Pitao sam bi li išla.

„Može“, rekla je. „A ko je taj?“

Nisam ni ja znao tko je, al rekoh: „On? On ti je kao šansonijer. Kao onaj... Kak se zove? Ivica, ne...“ I, ostal sam čkomit.

„Jel misliš na onog sa psom? Onaj kaj svira gitaru i ima lesija?“ veli ona.

„E taj, al nemrem se sjetit imena, Ivica... Britvica...“ gruntal sam. „Tak nekak, al nije baš tako poznat ko taj. Na početku je karijere.“

„Ma kužim, znam na kog misliš, al ni ja se sad nemrem sjetit.“

Smijali smo se jedno drugome. Dogovorili smo se naći na remizi, na mostiću.

I tako smo otišli u Vintage.

Bilo je dosta škvadre i izgledali su siromašni, ali obrazovani. I bili su ozbiljni.

Dara je nosila bijele lakirane salonke na crne hlače na crt, a ja sam se furao kao čovjek iz naroda, kao onaj Mate Bulić.

Ali, kad je Avdić stao na stejdž i počeo govoriti turobne stihove o ljudskom jadu i ponoru, Dara je viknula: „Šta je ovom, Mario? Šta je to?“

Rekoh: „Ma, mislim da je to predgrupa.“

Šta ćeš, ostao sam stajati tamo sam, s te dve plastične čaše piva u rukama.

VRANE

Kao da je netko gore, dosađujući se, oblake napuhane kao crne vreće šuto nebom, a hladan je vjetar ludovao sa svih strana svijeta, čas bi nasrnuo s leđa, čas s boka, pa bi me kresnuo posred čela. Opirao sam mu se cijelim putem.

Taj sam dan odlučio otići na plac u susjedni kvart. Na placu sam uzeo tri orade i buket blitve. Na svu sreću, uletio sam u tramvaj koji je baš uklizao na stanicu. Unutra je bilo par ljudi i... Fric. S biciklom, na mjestu za majke s dječjim kolicima.

„Di si bio?“

„Ma... mislio sam odvoziti par krugova oko jezera, ali ovaj vjetar, bokte, gural mi je pedale unatrag. „Ti?“

„Evo s placa“, rekoh i svrnuh pogled na vrećicu.

„Kaj si uzeo?“

„Orade.“

„Imam butelju vina u ruksaku. Da je slistimo negdje, kaj misliš?“

„Kaj imaš?“

„Dingač barik. Madiraca.“

„U bokte... Otkud ti?“

„S vama kroz život, lijeva ruka desni džep.“

„Ideš care!“

Sišli smo na sljedećoj stanici, tamo gdje petica ponekad zna okrenut natrag prema gradu, prešli cestu i sjeli na klupu uz ograđeni prostor za ljubimce. Pozicija je dobra jer iza klupe se prostire gustiš u kojem možemo nestati ako nas zaskoče drotovi. No čisto sumnjam da bi nam se prišuljali s leđa, ko partizani. Previše su lijeni za takvo što.

Fric je imao sklopivi vadičep kojim smo otvorili bocu.

Sjeli smo na klupu, zapalili cigarete i piljili u pse i ljude što su im bacali lopte, grane i gumene kokoši. Život je tekao kao mirna ravničarska rijeka u kolovozu osim što su te crne biljarske kugle na nebu djelovale opasno kao da će nam pasti na glave. Bile su sve niže, ali vjetar je omlitavio, izgubio je, poput teškaša u desetoj rundi, snagu udarca. Sad je udarao u prazno, cvileći usput kroz šiblje iza nas.

Brzo smo slistili vino i nije nam se baš išlo doma. Fric je rekao da će skočiti do dućana po još jednu bocu, ali rekao sam mu da ne ide, da ne izaziva sreću jer ko s Ivicom tikve sadi...

„Ima tu preko dućan, idem uzet nešto približno slično“, rekao sam i ustao.

„A kaj slično... Ribara?“

„Aj ne seri...“

Vratio sam se bocom čileanskog širaza.

Kad smo iskapili i tu bocu, nebo se zacrnilo i sve je stalo. Čak su i ptičice prestale pjevati. Igralište je opustjelo. Tramvaji su, kao žute neonske cijevi, klizali prugom i gasili se u daljini.

„Past će pljusak“, rekao sam.

„Ako rokne, zgiljat ćemo do nadstrešnice na stanici“, baš nam se svidjelo sjediti tamo, jedino su nas mučile muhe koje su se počele skupljati na vrećici s ribama. Zujale su nam i oko glava. Bile ih je puno i bile su debele ko bumbari.

„Gle kolke su, bokte, to su neke ge-em-o muhetine“, rekoh mašući listom blitve što sam ga izvukao iz buketa.

„Matervamjebem...“ Fric je počeo mahati rukama oko glave i da nas je netko vidio takve mislim da bi garant pozvao policiju ili hitnu. Možda i oboje.

„Daj, jebote, šta da radimo?“ upitao me, skočivši s klupe.

„Dodaj mi tu vrećicu“, rekoh.

Vrećicu sam rastrgao na pola i stvarno mi je bilo žao gledati te orade iz čijih su razjapljenih čeljusti još izlazile muhe.

„Mrš!“ siktao sam na njih. „Gamad ogavna!“

Onda sam, na nekoliko koraka od nas, malo iskosa, spazio dvije vrane što su, kao ukopane, praveći se da ih nema, smišljale kako da se i one dočepaju riba. Volim vrane i baš mi je bilo drago što su došle.

S grma lješnjaka odlomio sam jednu šibu i umetnuo je u oradu. Tu šibu s ribom sam zario u zemlju i vratio se sjesti na klupu.

Zapalio sam cigaretu, povukao jedan snažan dim i polako ga ispustio iz pluća, zadovoljan kao da sam dogovorio neki jako dobar dil.

Vrane su se pokrenule. Zapravo počele su poskakivati na mjestu, sve više uvis i grakale su. Prodorno.

Prve, kao olovna sačma, krupne i teške kapi kiše, razbijale su se na našim glavama, otupjelim od vina i neke kronične nezainteresiranosti za velike stvari.

Trebali smo krenuti pod nadstrešnicu, ali ionako nismo imali što izgubiti.

OBLACI BOJE ŠLJIVE

Kadu sam napunio do ruba vrućom vodom, sjeo i igrao se ping-pong lopticom: potopio bih je i pustio da iskoči.

Kad mi je to dojadilo, zagnjurio sam, odbrojavajući... Nakon svega pet sekundi zaključio sam kako je krajnje vrijeme da prestanem pušiti.

Bila je nedjelja prijevodne i poslije kupanja sam se muvao stanom, prekapajući po pločama i knjigama. Većina mojih junaka su već mrtvi i njihove slike s omota blijede.

Gle, i luckasti Lux Interior sada je možda susjedov pas što cvili sam u stanu, a Lou Reed je prošao kroz vatru i sada pjeva u krošnji stabla u Helsinkiju.

A pisci, oni umiru još za života.

Dobro da me je nazvao Neno, jer mi je već bilo muka od samog sebe, propalog u starom kauču, s daljinskim u ruci, okružen vinilima i knjigama.

Kakav jad. Mislim na tebe.

Obukao sam se i izišao.

U bircu je već bio Fric. Pio je kavu. I ja sam naručio isto. Izmijenili smo nekoliko uobičajenih opaski o vremenu i životnim tegobama, a onda je Frica nešto inspiriralo. Otprije godinu dana krenuo je na reiki i sad stalno nosi ruksak prepun skripti i knjiga. Zadnjih tjedana ozbiljno proučava hinduizam i budizam i više ne mogu s njime samo tako piti i šutjeti.

„Čovjekov se život, zapravo, u mnogome ne razlikuje od muhinog. Malo se prekapa po mesu, pa po govnama. Sve do konačne dezintegracije u samsari kad će, možda, postati cvijet ili štakor“, rekao je, otpivši gutljaj i smireno položivši šalicu natrag na tanjurić.

Ostao sam zatečen.

Stvarno nisam znao što bih rekao, pa sam otišao na zahod.

Odvrnio sam slavinu i pustio vodu da teče. Pomislio sam kako me još samo to ogledalo drži na okupu. Oprao sam ruke, obrisao ih papirom i vratio se za stol.

Na ulicu se zakucavao pljusak, a nabrekli oblaci boje šljive samo što se nisu srušili na periferiju ovog grada.

Iako sam davno čitao Hessea, *Košulju sretnog čovjeka* i *Bardo Thodol* neki su mi pojmovi ostali u sjećanju. Najzagonetniji mi je onaj da smo mi samo pojave lišene istinskog bitka i u kontekstu izrečenog mi se zaista ne razlikujemo od muha, ali... Nije li ovo previše, za nas, zarobljene u toj nedjelji, u ovom zakutku svijeta?

Sva sreća da je došao i Neno. Bio je dobro raspoložen.

„Još ste na kavi?“ rekao je, otresajući rukave jakne. „Budemo po pivu, a?“

Htjedoh reći kako bih radije još jednu kavu, ali konobar je već skidao čepove s Karlovačkog. Valjda i za to postoji razlog.

I da, bio sam u pravu.

Neno je izvadio ključeve novog auta. Zagledao sam se u privjesak s poznatim simbolom vikinškog broda.

„Ima i vitlo“, rekao je značajno, ispivši u cugu pola flaše piva.

„Koja je godina?“ upitao sam.

„Dvijeisedma, prvi vlasnik, odlična.“

„Hajde... Fino“, rekoah pomirljivo, nadajući se da neće ulaziti u dublju opservaciju. Kucnuli smo se flašama i pričekali sekundu da nam se pridruži i Fric.

„Kaj si ti tak smeten?“ upitao ga je Neno.

„Nisam smeten... Nego, gdje si parkirao?“

„Iza, kod mesnice. Hoćeš ići pogledat pilu?“

„Ma... Mislim da je počela tuča.“

I zaista, sručila se svom žestinom. Kuglice leda su odskakivale posvuda uokolo. Huk se mogao čuti već i u bircu.

„Bokte, Neno, da ga preparkiraš pod neki krov!“ rekoah.

Neno je vrtio glavom, procjenjujući snagu tuče. Ustao je i prišao staklu. Masirao je obrve i kimao. „Ovo je goli kurac za Ladu Nivu, čovječe!“ izvalio je slavodobitno vrativši se za stol te se okrenuo konobaru: „Braco! Daj još rundu!“

EUFORIJA

Mlitav dan jučer, južina. Ma čamotinja.

Snužden, sjedio sam u Euphoriji. Okolo za stolovima, mladi menađeri i menađerice. Oni, pak, pršte od volje, grizu, valjda ne hine.

Barem tako izgleda.

Ali, ti sivi neboderi posvuda, Muzej suvremene umjetnosti, u močvari, Avenue Mall. Tu, na Balkanu. I nebo boje leševa.

Odbijao sam dimove i otpijao pivo.

Dim je lelujavao zrakom, zarobljen u našim neprobojnim očima.

Osjećaj kao da nam netko ne da dalje, kao da smo psi na lancima a mačke se slave mesom iz naših zdjela. Na koncu se poseru u te polizane zdjele i ispare, skroz slobodne...

Baš kad sam odlučio ostaviti sve i otići, Fric se stvori na vratima i s vrata pozove rundu.

„E, Fric!... Nekak, ne znam, ne cuga mi se“, promumljao sam.

„Aj ne seri. Kaj ima?“

„Ma niš. S posla. Ono. Tu. Ti?“

„Čovječe, slušaj ovo. Dado i ja odemo jučer kod Stiva gledat tekmu, a Stiv je uzet u Vrutku na akciji pedeset konzervi neke švapske pišaline od piva. I sad...“ – tu je zastao – „Znaš da smo zgubili?“

Nisam znao ni tko je igrao, ni protiv koga, ni zašto, ali samo rekoh: „Ne.“

„Da. I onak sjebani, baš ono, koma smo bili, skroz zbedirani, popijemo sve te pive i uz to neke gljive, i negde usred noći ja se zbudim, nekak odljepim kapke i čujem Stiva kak hrče u košari od pesa, a Dado ko avet pred teveom, sjedi u bakinoj fotelji i gleda *Trećeg čovjeka*, na trećem. S konzervom goveđeg gulaša u ruci. I cuga on taj gulaš i gleda film i ja ga pitam jel za pivo, a on veli da fala, da ne treba, da već ima. Ojebotipas! O-ho-ho-hoo...“

LUKS

„Odmah ćemo to riješiti. Radilo se samo o tome da vas sustav nije prepoznao.“

„Jel?“ šapnuh.

„Da. Dajte mi samo novi naziv i zaporku.“

Baš je tako rekla, „zaporku“.

Ubrzo je ruter zasvijetlio bijelom svjetlošću bisernih lampica. Sve je opet radilo i mogao sam bezbrižno ostati doma, provesti dan uz kompjuter i visoku šalicu kave, ali sve sam ugasio, obukao se i izišao van.

Spuštao sam se stubama gdje je zaudaralo kao da je netom prije mene stubištem prošao pas litalica, a onda, na drugom katu, ugledao sam dvojicu momaka kako iznose limeni lijes iz jednog stana. U stanu je netko plakao, ali se čuo i zidni sat kako otkucava jedanaest. Zastao sam, s jednom nogom u zraku, ne znajući što da učinim: da ih pustim ili da se sjurim prije njih u zagrljaj osunčane ulice.

Ipak sam zgiljao prije njih, izjurivši na sunce što se pojavilo kao plaća na računu, nakon mjesec tmurnih i kišovitih dana.

Kako živim odmah do placa, sve je vrvjelo običnim životom: majke su prevrtale karfiole, grincajge i zelje, a muževi su odabirali meso i kobasice za roštilj. Šmugnuo sam pokraj crnog Mercedes kombija s mliječnim staklima i gravurom ruže na vratima, ostavivši za leđima uzburkanost subotnjeg prijedpodneva.

Pohitao sam prečacem, preko parka jer zaista mi je više svega dosta i dođe mi da ostatak života izrađujem molitvene zastavice veselih boja i pjevam Om mani padne hum.

Ali...

Neno je baš montirao novi akumulator kad sam stigao. Na dvorišnim me vratima dočekao njegov vučjak, prekrasan, pametan pas, ali i zaigran kao Ivica Olić: skakao je po meni, provlačio mi se kroz noge i vukao me za nogavicu. Šta ćeš, morao sam mu baciti probušenu košarkašku loptu, pa opet... Jeboga, i debilu bi dojadilo.

„Daj, Neno, požuri, ovaj će me cijelog ishračkati.“

S rukama iza leđa Neno se nadvio nad Luksa. Ništa nije trebao reći jer je Luks ispustio loptu iz čeljusti, povukavši se natrag na stražarsko mjesto na ogradi.

Neno je dovršio posao, Lada je palila na zub, pa smo ušli u garažu, upalili Radio student, otvorili boce piva i bacili se u pojastučene ribičke stolce.

Nije nam nedostajala rijeka.

Nije nam nedostajao sustav.

Nedostajalo nam je jedino još piva jer to što smo držali u rukama bilo je sve i slika praznih gajbi pokraj vrata strašan je prizor, dostojan starih majstora da ga oslikaju na platnu velikog formata, u ulju, u gustim namazima i zagasitim, zemljanim bojama.

Zurio sam van kroz raskriljena vrata u crno šljivino stablo u dvorištu i Luksa koji nas je čuvao od svijeta s one strane ograde.

MOST

Kad sam stigao, Neno je, sasvim očekivano, bio u grabi.

Prišao sam do ruba, oprezno se nadvivši nad rupu: mijenjao je neonsku cijev.

„Hej!“

„E!“

„S poluosovinama si gotov?“ upitao sam.

„Aha... Ali svjetlo mi je riknulo.“

Nisam mu htio smetati, pa sam se srušio u ribički stolac s naslonima za ruke, a u rupi na naslonu već me je uglavljena čekala boca rashlađenog piva.

Kao revolver u futroli.

Upaljačem sam otvorio bocu i potego dobar gutljaj.

Bokte, kakve li divote!

Bila je sredina srpnja i ulice su vonjale na camembert, a obamrli su golubovi čučali u vrelinama kuća.

U plastičnom bazenu u susjedovom dvorištu, djeca su vrištala, prskala se iz pištolja na vodu, a Luks je dahtao u kao nož tankoj sjeni živice. Od tamo je promatrao svu tu ciku i igru, ali nije imao snage pridružiti se. Sav se pretvorio u jezik. Tek je prošlo podne i vrućina je vadila mast svemu živom na zemlji.

Svrnuo sam pogled u crnu rupu koju je, odjednom, obasjala jarka bijela svjetlost. Onda se pojavio i Neno, ruku umrljanih čađom i hrđom.

„Ovo bi bila jebena reklama za Ožujsko ili Karlovačko“, rekoh.

„Kaj ima?“ upitao me, izvukavši veliku krpu iz stražnjeg džepa sivog kombinezona. Otirao je dlanove o tu krpu. „Jesi kupio voblere?“

„A-ha“, rekoh. „Jesi sad konačno gotov?“

Prišao je frižideru uzeti pivo. Otvorio je bocu i slistio je u jednom gutljaju. Takvo što meni nikad neće uspjeti. Možda zato što nisam operirao krajnike.

„Zamisli...” tad se na sav glas podrignuo. „Lik je pragove napunio pur pjenom.”

„Da je bar kokainom”, rekoh.

Tad smo začuli poznat zvuk: bio je to Fricov Ford probušenog auspuha. Ustao sam otvoriti mu dvorišna vrata. Kad se parkirao, iz auta su izašli Fric i Stiv, uznojenih i mahnitih lica.

Ne izgovorivši ni jedne jedine riječi dotrčali su do frižidera. Šutke su lokali pivo.

„Pa, bokte, ako nastavite tim tempom ne da nećemo stići do mora, nećemo izaći ni iz dvorišta!” viknuh. „Daj prebacite stvari u Nivu pa da krenemo!”

Neno je rekao da se samo na brzinu ide istuširati, a Fric i Stiv su otišli po štapove i role. Nakon što smo sve pregledali i zaključili kako ništa nismo zaboravili, bezbrižno smo mogli krenuti na put.

Luksa smo ostavili u dvorištu, vezanog za sajlu koja se protezala čitavom dužinom dvorišta. Za hranu i vodu bio je zadužen Nenov susjed.

Posjedali smo u auto, odvezavši se do obližnjeg kafića: svaki puta kad idemo loviti na more, insistiramo na tome.

U dobro rashlađenom prostoru ispijali smo kave, poredani ukруг gljive uz izlog.

S gostom za šankom, konobar je pričao o nogometnim transferima, odnosima bogatih prema manje bogatim klubovima, čak i nekim pikanterijama iz života nogometaša. Vidjelo se da suvereno barataju materijom, nabacuju se imenima, astronomskim ciframa i zakulisnim igrama u tom krupnom biznisu.

Nakon pet minuta, gostu je zasvirao mobitel i lik je morao otići. Pozdravili su se, kvrcnuvši se šakama. Lik se onda utopio u vrelom asfaltu, a konobar je uzeo prati čaše.

Piljio je u sudoper, onako krupan i visok, u crnoj pamučnoj majici s logom kafića – tigrovom glavom.

Kako je energično prao čaše, tako se tigar na njegovim leđima mrštio.

Platili smo račun i krenuli.

Kako je lijepo voziti se praznim ulicama i slušati Idole.

Kad smo ostavili Karlovac iza auspuha, utonuo sam u zelene vlasulje livada i lubenice brda što su rasla putem... kuće pobacane uokolo ceste i krave sa zvonima oko vrata... rijeke i potoke što vijugaju poljima kao jegulje...

Svjež zrak strujao je kabinom i mogli smo piti vino, a da se ne onesvijestimo.

Nema utjehe u znoju.

Uuu-u-uuu, kakav radostan da-aan...

Nismo stali sve do seoca podno Velebita, gdje godinama kampiramo u auto-kampu odmah do crkvice Sv. Jurja.

Iz tog mjestašca odlazimo u ribolov svukud uokolo, lovimo na starim i tražimo nove pošte.

U sezoni, ipak, bude grozno: plaže su nakrcane kupaćima, s molova laju psi, cestom uz more jure mopedi i automobili iz kojih trešti muzika, sve ključa kao voda u loncu, bubri, prelijeva se... ravno u mozak. Zato...

Bježmo!

Kad smo se raspakirali, utrpali smo se u Nivu i odvezli se put starog mosta.

Most je blizu, pet minuta treba, ali bez obzira na skroz spuštene prozore, vrućina je bila neizdrživa, zrak je bio vreo i težak, isijavao je iz stijena kao iz divovske pećnice i udarao je kao malj.

Stali smo na zapadnoj strani.

Bio sam sav mokr, a čipke od soli išarale su mi modru majicu.

Dok su Fric, Neno i Stiv vadili štapove, role, podmetače i ostale stvari iz auta, naslonjen na kamenu ogradu, ja sam zijao u ždrilo, brodice bijele poput šampita, što su sjekle valove, stapajući se s bljeskavom pučinom. S mosta, turisti su se bacali u ponor: kratko bi ostali na platformi, a onda bi nestali s nje... nakon nekoliko sekundi provalijom bi se prolomio vrisak straha i oduševljenja. Dolje ih je čekao momak u gumenjaku. Oslobodio bi ih užeta i vratio

na kraj.

Uzbuđeni, turisti su trčali gore, k prijateljima.

Pomislih, fakat bi se jednom trebao baciti s tog mosta... Ali, pedeset eura, ti mater.

„Alo! Kaje?! Meditiraš? Daj probudi se i ponesi stvari!“ Neno se natovario poput magarca pa je bilo u redu da i ja ponesem dio tereta.

Spuštali smo se popločanim cik-cak putem do samih temelja čelične konstrukcije obojane u crveno. Dolje je već bilo malčice ugodnije, a i bili smo u sjenovitoj strani kanjona i ispod krošnje velikog tamarisa koji nas je štitio od pogleda s mosta.

Neno je rekao Fricu da pripremi trapulu za crva.

„Gdje si stavio sir?“ upitao je Fric.

„U džepu je ruksaka... Mojeg.“

Bože mili, kako to smrdi... Strahota. Trokut masnog, pljesnivog sira Fric je ugurao u trapulu, ničime ne pokazujući da mu se sve to gadi.

Za to vrijeme, Neno je pronašao označenu stijenu: od tamo je zakoračio u more, pazeći da ide ravno jer nedavno smo otkrili da je dno idealno za crva.

Stiv je pak složio svoj špiner i otišao je loviti s omiljene stijene: lijepo mi je bilo čuti poznat fijuk najlona i gledati taj majstorski izbačaj; vobler je svjetlucau u letu iznad modre površine, odletjevši pedesetak metara daleko od kraja. Onda je nečujno pao.

To je to, ljudi moji.

Sjeo sam i otpio vode iz boce. Malo ću odmoriti, pomislih, pa ako će mi se dati možda i ja zabacim sa svoje stijene. Nedavno sam s te pozicije izvadio iglica za punu kantu. Volim ih loviti jer su ludo, nevjerojatno borbene.

Zažmirio sam, osluškujući zvukove udaljenih motora brodica i valove što su doklizali do obale, razbijajući se na ostrim stijenama. Ali, nakon možda pola sata, netko me poprskao morem: Neno je držao u ruci metar i pol dugačkog crva.

„Bit će šargi, bit će fratara i podlanica!“

„Bokte!“ reko.

U to, začusmo zvuk Stivove role: trrrrr... trrrrrrrrrrr... Okrenuli smo glave i shvatili da je sjeo dobar komad. Špiner se čak savio u samoj dršci, a Stiv je snažno držao kontru, pazeći da se ne spotakne o kamenje.

„Fric, daj podmetač!“ viknuo je.

Skakući vješto po stijenama, Fric se učas stvorio pokraj njega, držeći u ruci razvučen, teleskopski podmetač. Još je na glavi imao masku s dihalicom.

Neno i ja smo ostali stajati, piljeći u njih.

Potrajalo je to... ipak, već kad je bio dovučen na par metara od kraja, pokušao je zadnjim snagama osloboditi se „hamakure“: okrenuo se na bok, kao da se predao, a onda je snažno trgnuo repom... zadnji put u životu.

Taj mi je krupni lubin bio povod da odem na most.

„Kam ćeš? Hej!“ vikali su za mnom.

„Idem se bacit s mosta!“

Neno je viknuo: „Pedeset eura je skok!“

„Znam! Nemaš frke!“

„Daj, nemoj bit blesav!“ mislim da se Fric baš razljutio.

Kad sam se dovukao do platforme, reko gazdi da trampimo lubina za skok.

„Sad smo ga doveli na kraj. Trokilaš. Ha?“

Nakon kraćeg razmišljanja, rekao je: „Vidio sam... Ajde, može.“

Bolje da ne gledam dolje. Treba ostati miran. Ali, kao da sam progutao šaku soli pa mi je ta slana gvalja ostala u plućima.

Bokte, fakat je strašno stajati nad takvom provalijom. Pogled čak nisam svrnio okomito na dno već sam zijao u daljinu, u modru pučinu Novigradskog mora. Sunce je još bilo jako, ali bilo je, ipak, u padanju.

A pao sam i ja... skroz ukočen, kao panj gurnut s mosta... Propadao sam žmireći, prvi puta u životu osjetivši slobodu koja bi me mogla ubiti.

LUBENICA

Krenuo sam na tržnicu i izgubio se.

Bauljao sam kao mač uskim prolazima što su povezivale kamene kuće u labirint. Kamo god da sam krenuo, završio bih u nečijoj kuhinji, ispričavajući se ukućanima koji su me otpraćali začuđenim pogledima.

I, kao po dogovoru, svi su spravljali ili već ručali brudet.

Bokte, obožavam miris brudeta. A i brudet sa žgancima.

Već iscrpljen od bauljanja pod podnevnim suncem, zastao sam u dvorištu, ne većem od mlinskog kamena.

Zagledao sam šarene trake što su lelujale na vrelom povjetarcu. Od tih traka još su ljepša bila širom otvorena drvena i u jarko zeleno obojana vrata.

Prišao sam ulazu u kuću, žmirkajući kroz stakla jeftinih sunčanih naočala: „Dobar dan, ima li koga?“

Tad je crna mačka šmugnula van, nestavši iza prvog ugla.

„E! Ko je?!“

Baš kad sam htio rukom razgrnuti trake, ugledah kako je to učinio lik iznutra, ali štapom. Zijao sam u gumeni čep na kraju tog štapa.

„Oprostite na smetnji, tražim tržnicu!“ rekoh kao da govorim u mikrofon.

„A odakle si?“

„A?“ izustih zbunjen. „Iz Zagreba!“

„A... bogati...“

Na ulazu se napokon pojavio krupan čovjek u bijeloj, pamučnoj majici s izvezenim natpisom CROATIA na sisi.

Odmjerio me od japanki do sunčanih.

„Tu livo pa opet livo, a onda okreni desno i samo ravno“, objasnio mi je, energično mašući štapom. Ustuknuo sam korak.

„Znači, lijevo, lijevo, desno pa... ravno?“ ponovih kao kakav štreber.

„E!“

„Hvala!“

„Adio, i ugodan dan!“

„Također!“

Tad mi je zasvirao mobitel: Neno.

„Pa di si? Morali smo s kave preći na bevandu! Jesi kupil jebeni četrun?“ čuo sam kako Fric i Stipan krepavaju od smijeha.

NOŽ

Zaspao sam jako pijan, a kad sam odlijepio kapke... ostadoh zijati u galaktičku hobotnicu čiji su se kraci uvijali ukrug poput derviša.

Usnice su mi bile otekale i popucale: ljepljivim jezikom kao da sam polizao koru divovskog bora u kampu gdje smo podigli šator.

Sijevalo mi je u očima...

Kad sam se malčice sabrao, izvalih se s luftmadraca na bok, skliznuvši na usahlu, sabijenu zemlju.

Polaganim pokretima, osovih se na koljena, piljeći uvis u od bure ukošen bor, poput vjernika pod križem pa napokon ustadoh, skršen kao onomad Isus.

Trebao sam hladne vode... i... još hladne vode.

Potrajalo je dok sam shvatio koje je doba noći: nekako sam domjesečario do ceste te pogledah prema istočnom meandru Velebita gdje sunce izlazi. Kao u Van Gogha, poput gavrana crno gorje se raskrililo na modrom platnu neba.

Morat ću potražiti ruksak u kojem mi je bio mobitel.

Nekoliko puta za redom, udahnuo sam svjež, morski zrak, a onda se vratio do šatora, pročeprkao po ruksaku, pronašao tamo mobitel i uključio svjetiljku. Fric, Stiv i Neno ležali su potrbuške, u začudnim položajima, kao da je u kamp pala minobacačka granata i sve ih pobila. Ako ništa drugo, barem nisu hrkali. Zgrabio sam bocu mlake vode pa se vratih na cestu.

Sjeo sam na obližnju klupu, otpivši gutljaj.

Uf!

Tad sam se sjetio da smo, u škrinji vlasnika kampa, ostavili lubenicu, a nakon ovako pogubnog pijanstva nema boljeg lijeka od nje.

Ako se tako može reći, skočio sam na noge i odjurio ravno u skromnu kuću prizemnicu,

nadajući se da su vrata kuće otvorena i da vlasnik tvrdo spava.

Tako je i bilo: odškrinuo sam ploču škrinje pa izvukoh ledenu lubenicu. Nisam još stigao spustiti ploču, a netko me već s leđa zgrabio za vrat.

„Ja sam, gazda... Vaš gost... Iz Zagreba“, zagrgljao sam.

Stisak je malčice oslabio.

Jednom sam rukom pridržavao lubenicu da ne padne s ruba škrinje na pod i raskoli se, a drugu sam podigao uvis, poput kakvog ustašofila.

„Mario?“ napokon se sjetio. Prestao me daviti.

Okrenuo sam se, jedva držeći gromadu u rukama. „E“, procijedih kroz zube.

„Jebate, izgledaš ka neka utvara, ka duh.“

„Ah, ništa zato...“ promumljah. „Uvijek kad popijem čašicu više tako izgledam. Gazda, jel možda imate nož da sad ne budim frendove u šatoru? Sjeo bi na klupu uz more da se malo osvježim.“

„Kako da ne... Evo, uzmi“, otvorio sam usta, a onda sam zagrizao lovački nož kojeg je lik čitavo vrijeme držao u ruci.

GAVRAN

Sunce se gasilo kao plamen svijeće.

Sva smo se četvorica čvrsto držali za okvire kabine, ručke na vratima i sjedala, jer ljuljali smo se kao na brodu u oluji, ali Lada Niva je izlazila na kraj s blatom do osovina, razgrtala je žilave grane grmova lijeske što su se nadvile nad putem i čvrsto se držala na nagibima gdje bi drugi automobili završili na krovu.

Brodili smo gustom šikarom, mjestimice izbušenom purpurnim zrakama sunca koje nam je otkrivalo još mračnije dijelove puta pred nama.

Samo smo jedanput morali stati kako bi pod zadnje kotače podbacili granje da možemo iskočiti iz jame u koju smo zagnjurili.

Zrak je bio vruć i ljepljiv kao krv.

Nakon pola sata probijanja, napokon smo banuli na pješčanu zaravan, poput bolesnika koji su se probudili iz narkoze i sad škilje u nevjerici.

Zijali smo uokolo, zadivljeni. Onda smo odvalili i taj komadić puta do same obale.

Drava se caklila kao nož, osjetio se vonj mulja, a kormorani i čaplje su lovili s panjeva i vrhova grana uronjenih u usahlu rijeku. Desno od nas, na pedesetak metara, na pješčanoj strmini, bregunice su iskopale desetke rupa u kojima su čučale mlade ptice.

„Bokte, kako krešte“, rekoh.

„Još malo i prestat će. Kad sunce skroz zađe“, rekao je Neno, trljajući dlanom o dlan što je značilo da je zadovoljan pozicijom.

Fric i Stiv su donijeli bocu rizlinga i čaše. Otpijali smo vino i odizali obrve svaki put kad bi čuli prasak na površini rijeke.

„Štuka!“ viknuli bi uglas.

„Bolen!“

„Nemreš verovat!“

Debeli tolstolobici su iskakali iz vode, naganjani od soma ili divovske štuke. To nas je oduševilo i brzo smo se bacili na rasporemanje i pozicioniranje: svako je rastvorio svoj šator i razmotao vreće za spavanje.

Neno je već špinao, zabacujući ukoso, paralelno s obalom. Stiv je postavio starletu na žuti plovak i zabacio raub s crvenperkom u rukavac od lopoča. Krupni pluteni plovak poskakivao je i lagano se kretao lijevo-desno.

Fric je pikao kedere i opako je bio dobar u tome. Kanta s riječnom vodom bila je ubrzo dobrano popunjena.

Sunce je palo preko ruba horizonta, povlačeći za sobom ljubičastu auru.

Ja ništa nisam radio, samo sam ležao na toplom pijesku, kao na kruhu, zijajući u ikre zvijezda što su plutale nebeskim oceanom iznad tamnoljubičastog horizonta. Ali, krajičkom oka, kao priviđenje, osjetio sam da u mene, poput utvare, nešto zuri.

Učinilo mi se da čak čujem i kako „to“ teško diše.

Polako, skroz lagano, okrenuo sam glavu i ostao piljiti u te oči, duboke kao bunar.

Bio je to krupan i crn, crniji od noći, gavran.

Kao lord u crnom plaštu od svile, jedva primjetno, odizao je krila...

Što pogledaš to si stvorio.

VRAPČEVE PREBITE KOSTI

Zalegli smo na ožarene ostatke trave, u sjenu breze, iz čije su raspukle kore migoljili jantarnožuti mravi. Od tamo smo zurili u veslače što su se, u toj srpanjskoj vrelini, mučili stići do cilja.

„Bokte, Stiv, to je volja... A?“ rekoh.

„Aha.“

„Jel veslanje jedini sport u kojem si leđima okrenut cilju?“

Stiv je odigao obrvu, a ja sam palcem zgnječio mrava što je odlučio ispitati što to pijemo: dogurao je do samog grlića boce cvičeka i taj mu je napor bio i zadnji u životu. Ipak, zginuo je, slobodnije rečeno, kao junak.

„Mislim da je. Ako isključimo domoljublje.“

„Zanimljivo“, rekoh.

Više od mjesec dana sunce je nemilice pohalo sirotinju u ovom ispaćenom gradu. Ljudi su dane i noći provodili u parkovima i na jarunskom jezeru. Poput poražene vojske u povlačenju, zalijegali su ispod sparušenih krošanja stabala, u vrele sjene, i tamo bi, otupjeli i obamrli, čekali da sunce prepusti stražu zvijezdama. Iznureni roditelji su se prepirali tko bi trebao malo bolje motriti na djecu što su se muvala okolo.

„Ja sam radio noćnu... Daj ti pripazi da mogu malo oka sklopit.“

Mah...

Šta ćeš, sirotinjska epika, proleterski egzistencijalizam kružne pile.

Odmarali smo tamo i pili cvičeka. Zapravo, ja sam prednjačio u cuganju.

Ali... vidi te mrave. Jurišali su združenim snagama, sa svih strana. Kao oni poludjeli japanski ratnici iz pacifičkih bitaka Drugog svjetskog rata, ne bojeći se smrti.

Tukao sam sa svih deset prstiju, ali... grizli su nemilice. Nove, svježije trupe, spuštale su se s breze...

„Bokte, Stiv, vidi koliko ih je!“

Tek sam tad skužio da Stiv spava, a da ja cijelo vrijeme ležim na vrapcu čije mi je paperje ostalo zalijepljeno na ramenima kao nekom palom anđelu u ovoj savskoj dolini suza.

KRV MORA

„Kao zarezan kokošji vrat...”

„Šta?”

„Nebo.”

Škiljio sam u dubinu, tamo daleko, iza brda boje rubina, gdje se rađalo sunce.

Poput nasukanih trpova, u vrećama za spavanje, tik uz more, prenoćili smo u uvali pokraj malog svjetionika. Zaspali smo pijani ne računajući na plimu.

Izvukao sam noge iz vreće.

„Bokte, Neno, mogli smo se podaviti...” promumljah pištavim glasom.

Neno je stojeće zijao u okrvavljeno praskozorje: meni je izgledalo kao da nam je netko poslužio fetu pršuta.

Onda je Neno rekao: „Idem se pokenjat.”

„Hajde...” rekoh. „Role su u mom ruksaku. Idem ja pogledat štapove.”

Uspeo sam na vrh hridi gdje smo fiksirali postav.

Dvije su upredenice mlitavo visjele, dodirujući hrid, ali jedna se napeta upredenica ljeskala na prvim zrakama sunca: nešto ju je odvuklo do samog čvora na koturu role, ali vrh štapa je mirovao; nije bilo čak ni blagih trzaja.

Odvrnio sam fiksator, zgrabio štap u ruke i kontrirao: nešto je bilo gore.

Nešto teško, ali živo.

Namatao sam tih dvjesto metara upredenice i najlona. Neno je u međuvremenu već obavio svoje i prilazio mi je.

Povjetarac s mora je odizao papire s mjesta gdje je obavio nuždu.

„Nešto je gore”, rekoh.

„Živo?“

„Aha.“

„Idem po podmetač.“

„Odi.“

Vukao sam to van, odizao sam štap iznad glave pa bih okretao ručicu: potrajalo je desetak minuta.

Odjednom, shvatim o čemu se radi.

Neno je već ušao u more.

„Ne treba, Neno... Vрати se.“

„A?“

„Izađi iz mora.“

Bila je krupna, bila je crvena kao svježa krv i bilo mi je užasno žao.

Sve sam probao, ali nikako nije išlo.

Odrezao sam najlon i bacio zvjezdaču njenom moru.

Tonula je sporo, široko raskriljenih krakova...

KLOPKA

Na hiljade ih je, izvlače se iz gline korita i muljevitih sprudova i lete tik iznad površine rijeke kojom plovi teglenica natovarena pšenicom.

Za tom teglenicom nailazi druga, ta je pijeskom natovarena do same površine vode i sad te pješčane dine plove Tisom i utapaju se u narančastom sutonu: sunčevo oko izgara u dubokim krošnjama crnih joha i topola, a hiljade tih žutih kukaca svilenih krilaca, Tiskih cvetova, u mahnitom tangu života, vratit će svoje jednodnevne živote rijeci...

Tu sam, u čamcu s kojeg lovimo soma, Beli i ja. Ja bućkam, udaram drvenom motkom o površinu, kao da veslam dječjim veslom, a Beli nabada pijavicu na udicu pa iz lonca izlijeva kokošju krv u rijeku.

Belog sam upoznao na molu u Novigradu: lovio je ciple. Još nije svanulo, polovicom neba plutale su zvijezde, a drugu je polovicu noći već progutalo sunce. More je bilo utegnuto kao modro letno jebro.

Lovio je na pahulju kruha, „direktašem“ od osam metara i plovkom od gušćjeg pera. Sjeo sam podalje, na kamenu klupu i gledao kako lovi: ne volim prilaziti ribičima, a još manje volim kad se meni netko pojavi iza leđa, neizostavno, s glupim osmijehom na licu kojeg izjeda mučna dosada.

Vidjelo se da je lik maher, trzao je kontre iz zgloba, ali čvrsto i cipli su jedan za drugim završavali u mreži čuvarici.

Međutim, on mahnu rukom u mom pravcu.

Osvrnuh se, misleći kako netko nailazi, ali iza mojih leđa protezala se samo cesta koju je prelazila mačka. Kad je krenula prema još mokrim mrežama na molu, potjerao ju je galeb.

Prišao sam ribiču.

„Dobro jutro, ja sam Beli“, rekao je i pružio mi ruku.

„Mario“, rekoh. „Kako ide?“

Pokazao je rukom na čuvaricu. Bila je dobroano ispunjena ciplima.

„Nisam se nadao ovakvom ulovu“, rekao je.

Poslije smo otišli na kavu u obližnji kafić, pa smo s kave prešli na pivo i na kraju sam završio u njegovoj kući na vrhu brda iznad Novigrada. Kasnije su došli Fric, Stipan i Neno, za klupom ispod krošnje čičindre jeli smo ciple s gradela, pili smo Opolo i dogovorili se kako ćemo svi zajedno ići u ždrilo loviti orade. Prihvatio je naš poziv, ali je rekao kako i mi moramo doći k njemu u Kanjižu, loviti somove, štuke i kečige.

Sad sam tu, s Belim, u plitkom drvenom čamcu plutamo Tisom i nadamo se da ćemo bućkom podići soma iz skrovišta.

Pazimo da plovimo na rubu gdje se dodiruje riječna struja i mirna voda priobalja. Iz Tise se već lagano počelo pušiti, a površinom plutaju žuti kukci potopljenih krilaca.

U jednom trenutku, na metar od čamca, iz vode je izbubrio velik, težak mjehur...

Moćan se Mustang do pucanja savio u kičmi: zaustavljena daha, osluškivali smo to sablasno škripanje ribičkog štapa, role i upredenice, prestravljeni mogućnošću da sve to eksplodira, a mi završimo s grdosijom u tmini rijeke...

NOA IZ ŽUMBERKA

Fricov frend Mihajlo pozvao nas je u Žumberak i dok smo se Nivom probijali kroz duboke blatnjave lokve i tunele od gustih sraslih krošanja, vozeći uz potok, kao neko zalutalo motorizirano pankersko pleme, slušali smo Minor Threat.

„Pa tu ni signala više nema“, rekoh, zaboravivši se u mobitel.

„Ako naletimo na Crvenkapicu, Stiv, daj ju pitaj gdje je kuća čiče Mihajla“, dodao je Neno, hvatajući trenutak da može otpiti gutljaj iz pljoske.

Ipak, Niva je lakoćom gutala sve lokve i lomila granje na putu.

Plovili smo još pola sata tim pejzažom, a onda je Neno napokon ugledao kopno: „Eno kuće!“

Na dvjestotinjak metara udaljenosti, na osunčanoj čistini koju je uokvirila gusta šuma, ugledasmo tu kuću s mlinskim kotačem.

Stali smo do traktora kojim je Mihajlo dovukao balvan iz šume. Kuća je friško renovirana, obojana jantarno žutom bojom, a drvenarija je obojana zelenom.

Mihajlo je držao svu silu živine, kao inkarnirani Noa što je odlučio spasiti svijet i početi ispočetka. S druge strane potoka i mostića, djelomice uglavljen u stijenu, nalazi se prostran svinjac i roktavi znatiželjnici su turali njuške kroz žičanu ogradu. Do svinjca je kokošinjac otvorenog tipa i kokoši su slobodno šetale skupa s patkama, guskama i vijetnamskim praščićima. Jedino su našim dolaskom bila iznervirana dva krupna rotvajlera na dugačkim i prenapregnutim lancima. Režali su i gromoglasno lajali na nas.

Bila je sredina ljeta, u gradu je gorio asfalt i ulice su zaudarale na zgoreni maslac, ali ondje je bilo ugodno toplo i vonjalo je zdravo, po stajskom gnoju i tim domaćim životinjama.

U strahu da lanci ne puknu, držali smo se skupa i...

Mihajlo je napokon izišao iz kuće.

„Mir!“ viknuo je, a psi su stali kao ukopani. Onda su se povukli do svojih, hm, kućica, a zapravo nastamba malo manjih od utrinskih garsonijera.

Ušli smo u kuću gdje posjedamo za hrastov stol i futrane drvene stolce visokog naslona. Mihajlo nas je prvo ponudio šljivovicom, a onda je otvorio bocu vina i donio je bokal vode.

„Jel to ova, potočna?“ upitah ga.

„Gle, iz flaširane ne služim ni pse!“ rekao je.

Svidjelo mi se sve što sam unutra vidio: bijelo obojane zidove, kripte prozora sa saksijama cvijeća, krupne stropne grede, ikone na zidovima, izrezbarenu vitrinu u kojoj su, na uštirkanim čipkama, bile crno-bijele fotografije nekih ljudi, a posebno bijeli vaserlajtung uokviren modrim keramičkim pločicama.

Nakon tri runde rakije na stol je stigao pladanj s pastrvama u kukuruznom brašnu i zdjela smočanog kačamaka.

Jeli smo dugo i polako, ne izrekavši za sve to vrijeme, ni jedne jedine riječi. Tek povremeno netko bi teško uzdahnuo, poput kakvog orača na njivi, vrteći glavom kao u snenoj nevjerici i brišući nadlanicom vruće, oznojene obraze.

Zlatom okovana Bogorodica zlatila se na zraci sunca što je pala kroz prozor od cvijeća.

Vani su pjevale ptice.

MURINA

Prekjučer sam se bacio kroz prozor.

U more.

Bio sam kod Fricovog frenda, Maroja, na otoku, u ruševnoj kući njegovog djeda, tik do mora. Kad je jučer grunulo jugo, valovi su se razbijali o stijene i kapljice pjene padale su na moje oznojeno tijelo na daščanom podu.

Kakav šou, čovječe!

Pomislio sam kako bih tu mogao mirne duše dočekati smrt i nanovo se roditi u toj sobi. I tako u beskraj.

Više nikamo ne idem, ostat ću ovdje, govorio sam, zureći u modru pučinu kojom je brodio trajekt, bijel kao list papira.

Poslije bih izišao u vrt iza kuće, legao u njihaljku uz drvo limuna i smokvu te bih, kroz debelo lišće, zijao gore, u vrteći ples Mjeseca i prvih zvijezda.

Rano jučer, zaplovili smo k pošti.

„Bia sam nedavno u Zagrebu obaviti nešta. Jebate, dvi sam ure luta gradom. A bogati pa to je bilo za popizdit! To tamo nema smisla, jebemtija takav život!“ pričao je dok smo sjekli trome, debele valove. „Stalno sam se sudara s drugim judima a u onim tramvajima nema zraka, puni su ka čep, sve smrdi na pokvarenu kvasinu... Mabižupičkumaterinu!“ stvarno se razljutio.

Rekoh: „Ma, pusti...“

Sjedio sam na rubu batane i bilo me je sram što još uvijek smrdim u Zagrebu i tratim život u tim tramvajima i u redovima na blagajnama šoping centara.

Maroje je navlačio ronilačko odijelo i peraje. Kad mu je lice napokon izronilo iz odijela izgledao mi je kao tata teletabis. Jedva sam se suzdržao a da ne prasnem u smijeh.

„Kako si čovik more sjebat život, moj Mario, to ti je čudo!“ rekao je a onda se prevalio na

leđa, pljusnuvši o površinu.

Dodao sam mu masku i pušku.

Gledao sam kako je, poput morskog psa, otplivao krug oko batane a onda nestao u dubini.

S ruba sam skliznuo na dno čamca, zapiljivši se u mrežu zguurenu pod provu. Puhao je maestral i san mi je došao na oči, meko i nečujno, kao pauk. Sanjao sam tunel, kao lapidarij, baklje su gorjele na zidovima i neki je lik trčao ispred mene a ja nisam mogao skužiti zašto trčim za njim: proganjam li ga ili netko proganja nas dvojicu. Uglavnom, taj je lapidarij postajao sve uži a svjetlost baklji sve slabija...

„Jebate... Alo! Mario!“ probudio sam se i ugledao Marojeve prste kako se hvataju za držač vesala. Prevalio sam se na koljena.

„Tu sam. Sori, zaspal sam!“ rekoh.

„Na... Uzmi“, na niski je bio ozbiljan komad murine.

„Bokte, Maroje, svaka čast!“ viknuh udivljen ulovom. Pomogao sam mu da se usigne na čamac te smo krenuli na kraj.

„Umalo me zgrabila za livu nogu“, rekao je udarivši je ogromnim nožem posred glave. Murina se počela izvijati u agoniji.

Nakon pola sata plovidbe, ogledao sam oko nas i nigdje na vidiku nije bilo kopna. Samo to uzbibano more i svjež vjetar koji nas je ljuljao poput posljednjih akvanauta na planeti.

„Maroje, plovimo li mi prema kraju ili pučini?“ upitah ga.

On je napinjao pušku, sablasno se smiješeći...

LOMAČA

Dočekala me na stubištu zgrade pa smo se uspeli stubama na treći kat.

Bila je sredina kolovoza i grad je gorio kao lomača.

Hodao sam kroz tu vatru, uz presušeni potok Kustošak, kroz Rudeš do Voltinog: iz mulja su virile žablje glave i glave krepanih klenova. Bio sam mokar, uspuhan i žudio sam za pivom, ali kava je bila već pristavljena.

Sjeo sam za kuhinjski stol, zamolivši gospođu čašu vode. „Ova vrućina postaje neizdrživa“, rekoh.

„Došli ste pješice?“ upitala me.

„Aha...“ promucio sam, proždirući visoku čašu.

Kad sam se malo pribrao, shvatio sam da se nalazim u stanu nepušača. Na stolu nije bilo pepeljare, a foringe su bile bijele kao dva lista papira.

Trebalo je skupiti hrabrosti otpiti gutljaj vrele kave.

Ona je sjela nasuprot mene, dlanovima obuhvativši laktove. Bila je mojih godina, lijepa ali neupadljiva lica. Imala je blijedoplave oči kojima je plutala negdje okolo mene, kao da mi proučava auru.

A možda je samo mrzila više gledati muškarce u oči.

„Ja bih, gospođo, da to obavimo pa poslije mogu popiti kavu. Više volim kad kava nije baš jako vruća“, rekoh.

„Kako god vama paše“, rekla je ustavši.

Krenuo sam za njom kroz dugačko, uzano predsoblje do sobe. Na ormariću za cipele stajala je bista Tita.

U sobi je gorjelo svjetlo. Bijele rolete bile su spuštene, a prozor zatvoren. Napokon, valjalo je i to uraditi: svukao sam mokru majicu sa sebe te se okrenuh gospodinu u krevetu. „Dobar dan!“ pozdravih ga glasno, misleći da me ne čuje.

Za razlike od njegove žene, čovjek me očajnički gledao ravno u oči.

„Sve će biti okej“, rekoh. „Vi se samo opustite.“

Izgovorivši to, shvatim kakvu sam glupost bubnuo.

Podvukao sam ruke pod njegova omlojavljena leđa, podigavši ga s divovska jastuka. Zatim smo ga zajednički odvukli u kupaoonicu.

Posjeli smo ga u kadu.

Uspuhana, žena je promucala: „Ja ću ga sada istuširati.“

„Okej... U kuhinji sam“, rekoh.

Odvukao sam se tamo, srušivši se u stolac. Otpio sam gutljaj nezaslađene kave.

Piljio sam u dva bijela tanjura u držalu od drveta.

Očajnički sam trebao cigaretu... Netko je, u nekom stanu, bušio zid.

Ipak, gospođa me ubrzo zazvala.

Odvukli smo ga natrag u sobu i plegli u krevet. Muškarac je plakao, ali na licu nije imao grč: samo su mu, iz širom otvorenih očiju, tekle suze.

Na koncu, navukoh na sebe majicu pa rekoh gospođi da idem jer imam nešto dogovoreno. Da ću doći prekosutra.

Na vratima stana, pružila mi je papirnatu tubu u kojoj je bila butelja vina.

„Ma... nemojte!“ rekoh. „Niste trebali, gospođo draga.“

„Mario, hvala vam puno i pozdravite mi Alena iz volonterskog centra!“ rekla je.

„Svakako“, rekoh.

Škiljeći, odvukao sam se kroz lomaču do obližnjeg parka.

Sjeo sam na klupu i zapalio cigaretu. Uvlačio sam dimove kao da mi o tome ovisi život. Vreo je vjetar kovitlao mrtvo lišće u prašini.

Palcem sam gurnuo čep u bocu.

Odlih malo vina u prašinu zemlje.

TARANTA

Morem plutaju oblaci i lete galebovi.

S masivnog lukobrana promatramo pučinu, tražimo tragove života, naznake da u dubini vrije. Sve se uzima u obzir: položaj sunca, kurenat, plima i oseka, sjene na vodi, mjehurići, a naročito naglo mreškanje koje razotkriva lovca.

Jer, potegnuli smo dovde, do ovog sela gdje Velebit uranja u more i izranja s druge strane, kao otok Pag.

Tiho je i dok prebiremo po kutijama s udicama i silikoncima, pazimo da nam pokreti budu meki i nečujni. Iza naših leđa je seosko groblje i crkvice, malo viša od Dina Rađe. Groblje je izbodeno čempresima, a Velebit, kao dobroćudni div, mirno motri na nas.

Oslonjen na kameni zid, sjedim i upijam taj arhaični pejzaž. Odbijam dimove i otpijam gutljaj pelina iz male bočice.

Stiv, pak, nabada nadipanog Sawamura silikonca na jig, rastvara podmetač s dugačkom, teleskopskom drškom i ostavlja ga polegnutog, na korak od sebe.

Gledam kako je zabacio točno tamo gdje je i mislio, tamo gdje završava zatravljeno a rasprostire se pješčano dno. Jer, po Stivu, baš tamo, u travi čuči i vreba on, brancin. Divota.

Stiv je majstor i sjajno džiga, vješto oponaša kretanje ribe, meko trza vrhom štapa pa pušta da mamac na trenutak odmori, zastane, kao prava riba.

Vrijeme je da se i ja primim posla pa ustajem i uzimam svoj podmetač i prastari Germina dvodijelni špiner što sam ga naslijedio od oca. Štap je skroz demode, ali je neuništiv ko Golf dvica. Imam i dva silikonca, istinabog, za smuđa, ali grabežljivac ne bira, on grabi.

Grabim i ja, preskačem zid lukobrana gdje se stijene strovaljuju u vodu i sjedam na jednu odrezanu vrha. Dno je pokriveno travom, gledam kako se trava lagano ljulja, otkrivajući sjene što se povlače lijevo-desno.

Izbacujem mamac daleko, uh, možda ima i pedeset metara.

Puštam da padne na dno, a onda ga naglo trzam uvis.

Gledam kako sunčev disk izranja iz mora dok lagano kružim ručicom rolice.

Bokte, ovo ipak nisam očekivao... Bam. Bam. Zar već?

Bam.

Oooooopaaaaa...

Gore je.

Ali, vuče prema obali, okrećem vrh štapa na drugu stranu, prema Pagu. Držim ga napetog i pazim da me ne nadmudri.

Svaki njegov pokret osjećam na ruci, beštija se valja i uvija. Namotavam upredenicu i znam da je neprikosnoveno gore i da mu je trud uzaludan. Jednostavno ga imam i moram ga samo dovesti do kraja.

I, evo ga, nakostriješen i ljutit, promatra me tim buljookim pogledom. Ocjenjujem, četrdeset deka i dvadesetak centimetara. Ali, ne radi se o brancinu, beštija ima blijedoružičastu krljušt i bodlje na škragama. I strašno je agresivan, kao da me svim srcem želi ubost pa makar i on sam krepao.

Kužim samo da škarpina nije. Povlačim ga prema podmetaču.

I, da, ubo me je.

Ubo me je dok sam ga vadio iz mrežice vražjeg podmetača. Ali... ta bol... ojebotipas... umalo... nisam izgubio svijest. A krvi posvuda.

Zazvah Stiva.

Šaka mi naočigled otiče, a iz rane lipti zapjenjena krv.

Herc mi ubrzano lupa, ruke poskakuju... Vid mi je zamućen. Zalegnuo sam između dvije stijene.

„Stvarno nisi skužio da je pauk?“

„Ne...“

Pogledao mi je šaku: „Duboko te ubola. Gle, otrov joj je strašan, ali je termolabilan!“

Ta me istina trebala umiriti.

Sad sjedim naslonjen na branik Golfa i ne mogu opisati koliko mi to godi. Stiskati rukom vrući auspuh iz kojeg suklja mastan dim i leluja kao duh između čempresa.

Ta-ran-tata...

Od tamo gledam Stiva kako se saginje i za tren izvlači na lukobran brancina kilaša i sad ga, malaksalog od borbe, izvlači iz podmetača i hvata za škrge.

Odiže ga iznad glave.

Huh!

Majstore!

Lubin se ljeska na jutarnjem suncu, a galebovi klikću ko poludjeli...

POGLED U NIŠTAVILO

Dugo je zvonilo...

Sjedio sam na bajku i držao se za banderu na kojoj je bio zakeljen oglas za hodočašće u Međugorje. Zrak je bio vreo, a asfalt je bio mekan kao kruh. Iz grada je otišlo sve što ima nekoga na moru ili selu, a to je milijun ljudi.

Tuuu... Tu

Napokon.

„Pa di si, kaj se ne javiš?“ rekoh.

„Ma, baš sam bil u štromu, moral sam se izvuč na kraj. Kaje?“

„Niš... Mislil sam da sjednemo negdje na pivo. Di si trenutno?“

„Evo, prošo sam podsusedski most.“

„Daj, bum te čekal kod hendriksa!“

„Oke!“

Odpedalirao sam kroz tu augustovsku vrelinu do mosta.

Sava se povukla u sebe kao sušičav bolesnik, a stupovi mosta su izgledali kao par preostalih trulih zuba jadnika u postelji. Ali, to nije bilo dovoljno, prilično je zaudaralo i na poljski nužnik.

Inače, u zadnje vrijeme Fric sve češće odlazi u „meditativno povlačenje“ kao da je lama, a ne autolimar. Obrijao je glavu i pustio brčice. Sad izgleda poput skinjare švalera. Uz to, nakon što je prošao fazu budizma i hinduizma, počeo je čitati knjige o Četvrtom putu i samospoznaji. Još samo da prestane pušiti, piti alkohol i jesti meso. Ali, prije svega, treba se probuditi, jer mi smo, veli Fric, spavači, automatizirani zombiji što zapravo uopće ne živimo život već živimo iluziju. Njemu je za to trebao Gurđijev, a ja sam to osjećao čim su me porodili. Svi su bili veseli osim mene. Odonda sam s prirodom i društvom na vi.

Svukao sam ruksak s mokrih leđa i izvadio limenku. Sjeo sam na betonsku ploču i objesio

ruksak o hrđavu armaturu.

Razmišljao sam kako napokon prekinuti ovo besmisleno trajanje: skočiti s mosta na glavu u plićak ili uroniti u struju i prepustiti joj se? Je, teško je više nizati te dane kao bakinu kronicu. Čekati i nadati se. Biti optimističan i vjerovati u sutra. A sutra ko preksutra. A preksutra ko prekjučer. Mah... otpio sam dugačak gutljaj piva i čekao da ga ugledam.

Nekakvi insekti su mi stalno zujali oko ušiju.

Eno ga... klizio je površinom i mahao veslom kao leptir krilcima.

„O bokte, Fric, pa zakaj si to radiš?“ reko kad je kajak nasukao na sprud.

„Kaj... super... je.“

„Kaje tu super? Pa zgledaš ko da su te stresla tri moždana.“

„Aj ne seri... Daj pivo.“

„Uzmi iz ruksaka“, reko.

Fric je stojeće otpijao piva. Ali, te njegove bijele, kvrgave okserice i pivski trbuh. K tome, nosio je šarene bicke i crnu ispranu majicu s natpisom Dead Kennedys.

Pomislio sam, jebote, imamo pedeset godina, a gle nas kak zgledamo. Ja, ko dripac, u sa škarama prerezanim trapericama i bijeloj majici s logom Leda a on, upičkumaterinu. I taj pogled u ništavilo...

Ovo nije iluzija.

NEMORE

Isprva sam pomislio da sam doma pa nogom krenuh potražiti papuče... Aha, malo morgen!

Jedva sam otvorio slijepljene kapke. Protrljao sam otekne oči.

Stopljen s vrećom, teško dišući, kroz rasporak sam zurio u traktor i prikolicu koja je poskakivala na putu, nestajući polako u oblaku prašine.

Zvuk rasklimane prikolice je odzvanjao još neko vrijeme, kao eho crkvenih zvona. Onda je utihnulo, čuo se samo blag zvižduk povjetarca koji je milovao nisko raslinje.

Sunce je upravo izašlo, lomeći se na bjelkastim stijenama i nasadima loze, stvarajući svjetlucave, kaleidoskopske odbljeske.

Čak i tu, na vrhu litice, mirisalo je more, a galebovi dolje, iznad blago uzbibane modre površine, izgledali su kao snježne pahulje koje vjetar otpuhava naokolo.

Povukavši zatvarač do kukova, odignuh se u sjedeći položaj i ostadoh tako osvojen na rukama iza leđa. Noć je bila svježja i godilo mi je upijati tople, sunčeve zrake. Tad sam, na od bure ulaštenoj stijeni ugledao krupnog, pepita poskoka. Uznemiren vibracijama traktora, odigao je glavu, polako se krećući njome lijevo-desno.

Pomislih kako sam, kao uljez na njegovom terenu, dostojan toga da krene prema meni i da me potjera otkuda sam i došao, u onaj smrdljivi grad kojeg zovu glavni.

Nije mi bilo svejedno, ali morao sam ostati miran. I ostao sam – ma, što miran! – ukipio sam se od straha. Krajičkom oka nisam uspio ugledati Nenovu i Fricovu vreću pa sam ostao zijati u zmiju, koja je, ipak, spustila glavu na kamen.

Dobro je, mogao sam se osvrnuti oko sebe, ali bio sam sam: na mjestu gdje je ležao Fric bila su dva opuška, vireći iz crvenkaste zemlje.

Na Nenovom mjestu, prazna bočica kole.

Dobro, već su na nekoj hridi i love.

Izvukao sam noge iz vreće, odgurnuo je u stranu, kao zmija košuljicu, pa lagano ustadoh.

Tek sam tada shvatio da su otišli Nivom, a kako su uspjeli u tome a da me ne probude, ne znam. Možda sam tvrdo spavao jer još sam bio dosta snen i mamuran od žlahtine u kojoj smo uživali do kasna u nekom bircu u gradu.

Srolao sam vreću pa krenuh dolje, prašnjavim putem što je izgledao kao zatravljen teniski teren. Nakon pedesetak metara, put se naglo strmoglavio pa sam morao trčati ne bih li održao ravnotežu. Lamatao sam rukama poput ptice koja se sprema na svoj prvi let.

Nakon petnaestak minuta ušetao sam u Vrbnik, pust i kao samo meni ostavljen. Vrludao sam uzanim prolazima između zbijenih kuća s prekrasnim zelenim vratima i škurama.

Ljudi su još spavali i mogao sam čuti kako iza tih škura, u vrućim sobama, uznojeni spavači teško dišu.

Usnule mačke visjele su s kamenih rukohvata i stuba.

Izbivši na trg, kao u obilasku muzeja, odjednom sam prešao sa slika starih majstora na prstavu paletu fovista: modra, bijela, zelena, žuta i... crveni brod privezan u lučici. U bircu na rivi, za stolom ispod bijelog suncobrana, kao na palubi trajekta, Neno i Fric, zavaljeni u stolcima. Neno u mornarskoj majici, a Fric samo u kupaćima.

„E“, pozdravih.

„Mh...” otpozdravili su uglas.

Srušio sam se u stolac.

„Mislio sam da lovite“, rekoh.

Obojica su bili usporenih reakcija, trebalo je malo pričekati da odgovore. Ipak, prije nego su išta rekli, pojavio se konobar. Naručio sam duplu kavu i vode. Puno vode. Dvije velike čaše.

„Još mi je muka... Nemrem stajat na nogama, a kamoli zabacivat“, Neno je bio blijed kao papir, a Fric je sporo okretao jin-jang srebrni prsten na lijevoj ruci. I zurio je ispred sebe, u ništa.

„Alkar Fric u ništa!“ rekoh, pa prasnuh u smijeh.

Jedan je galeb gromoglasno zakliktao, bacivši se zatim s mula u more. Gledao sam kako pluta kao izgubljena lopta nekog furešta.

A kad je zamirisala kava u velikoj bijeloj šalici, rekoh tiho: „Ja se više ne vraćam.“

O MORE

Nebo je bilo kao pečena slanina, a vrućina nije popuštala.

Sjedio sam u bircu na plaži i mučio se kolom. Jednostavno, nikako ne podnosim tu jaru i očajnički sam čekao da noć proguta sunce i da se na nebu ukažu kristalne zvijezde kao svjež, svjetlucav led u čaši kole.

A čekao sam i Stiva jer nisam imao snage otići s njime u dućan. Stiv ima golfa bez klime, a dućan je dva kilometra odavde. Utovario sam mu dvije gajbe u prtljažnik, ubacio i letvu što mu pridržava vrata i dobauljao do ovog birca.

Kao totalni ridikul još sam pokušavao na mobitelu pokrenuti *Knjiga ili život*, ali... Taj Velebit, ne znam... Vjerojatno je on krivac.

Umjesto toga, zijao sam u turiste kako sjede na šljunku i bacaju oblutke u more. Je, more je dosadno i umara: gužva, galama, užaren zrak, taj smrad što mili okolo, ljigave alge kao šmrklje zapečene na užadi kojom se privezuju brodice i ti bezobrazni galebovi što krađu djeci kriške kruha s paštetom.

A gle tek ovo dvoje tinejdžera: do koljena su u moru i drže se za ruke. Okrenuti su licem prema suncu a, vjerojatno, mlađa sestra iza njih pokušava ih uhvatiti u kadar. Ali neka starija gospođa na luftiću baš bezbrižno pluta kadrom i svojim tijelom zaklanja taj sunčev žumanjak koji samo što nije nestao s pučine. Klinci šize, ali baba ima onu gumenu ružičastu kapu na glavi i uživa, ne čuje ih i lagano udara nogom o površinu mora...

Mučio sam se tamo, uznojen u akšari, neispavan i onemoćao, isisan kao prstac. Nije me podiglo ni kad sam začuo Stivov Golf. Zaustavio se u oblaku vruće prašine.

„O, bokte, ovo nije normalno!“ rekao je i zamolio konobara veliku čašu vode s puno leda. Ispijao je tu vodu, šutke, piljeći u betonski pod na kojem su ostali otisci nečijih stopala. Otisci su vodili do zahoda iza.

Kad je ispio vodu, srušio se u plastični stolac i pogledao me očima djeteta koji želi maminu sisu.

Ali, ako je i naumio nešto reći, pažnju nam je privukla buka skutera s probušenim

auspuhom. Dva oveća lika, stariji , s nekom kukom u ruci, i mlađi, skinuše se s tog motorčića i osmotriše sve nas na terasi birca.

„Čije je ovo auto?“ podvikne stariji, skrivajući kuku iza leđa. Mlađi je ostao kod Golfa, zureći na stražnju klupu.

„A?“ rekoh.

„Šta a? A?!“ zagrmli lik.

„Hej, gospon, o čemu se radi?“ upita ga Stiv.

„Jel to tvoje auto?“

„Da, moj je auto, i?“

Stari je podigao u zrak kuku za povlačenje gajbi: „Oš da ti sad sredim limariju, a?“

Pa, jeboti, nisam mogao vjerovati. „Šta je vama?“ rekoh liku koji je teško, bolesno disao.

„Ma nemoj ti meni da šta mi je, pizda li vam materina, klošarska! Mene ste našli okrast, a!“ mlađi mu se stvorio iza leđa, pokušavajući ga odvući u stranu. Htio mu je uzeti i kuku iz ruke, ali stari je nije dao.

„O, bokte...“ Stiv se lupio dlanom po čelu te se započeo smijati. „Šjor, oprostite... Ma, zaboravio sam... Ova vrućina, mozak mi ne radi. Dajte, kolko sam dužan i šta ćete popit?“ ustao je, izvukao novčanik iz stražnjeg džepa kratkih hlaća i pružio mu novčanicu od dvjesto kuna.

„Šta pijete?“ ponovio je.

Ovaj ga je gledao ravno u oči.

I dalje je bolesno disao, ali vidjelo se da mu je muka od svega.

PRED MESAROM SAM UVIJEK JANJE

Promatram sve ovo, ali i gledam da se sklonim pa ako neopažen prođem...

Ali bude kao u prozivci u školi: „Brkljačić?“

Na trenutak, u razredu zavlada muk. Zatim ustaje štreber u prvoj klupi.

„Nema ga, profesorice.“

„Zar uopće nije došao u školu?“

„Došao je, ali s ložačem pije u podrumu.“

„Što!?“ drekne profesorica.

„Vino!“ netko vikne. Netko neugledan, nevičan hrabrosti, netko otpozadi, ali podmukao. Taj je gori od štrebera jer štreber ima hrabrosti biti gnjida, a ovaj nema ni to. Od takve se sorte regrutiraju mongoloidi sistema.

Velim, promatram sve ovo i baš sam se vratio s placu. Tu, u kvartu. Muvao sam se štandovima, neodlučan jer nikad ne znam što bih skuhao za ručak. Mislim si, već će ti nešto putem pasti na pamet, pogotovo kad se suočiš s ponudom. I tako odlazak na plac uvijek završi kao posjet Muzeju suvremene umjetnosti: gledam izloženu robu kao neku instalaciju i ništa ne kužim. Recimo, razliku između bijelog i crvenog krumpira, koji je dobar za salatu, a koji za peći? Tako je i s grahom, zeleni, bijeli, šareni... Koji je za što? Ništa bolje ne stojim ni s mesom. Mesaru je sve odmah jasno čim me vidi kako izgubljenim pogledom šaram po klasiranim božjim stvorenjima i sažalno me uvijek presretne pitanjem: „Mislite peći, pohati ili kuhati?“ Bog već oštri dugačak, tanak nož.

Ali ni med mesom nema pravice.

Pred mesarom sam uvijek janje. Jednostavno, ne mogu mu ništa. On ima znanje i alat, a ja imam prazan želudac.

I tako sad pečem pile u pećnici, režem bijeli krumpir na četvrtine i slušam kako susjed batom mlati odreske kao i svaku nedjelju.

Život je krik i smrt, a grad miriše na kišu.

VIROVI

Rukama sam izdubio jamu u pijesku, svega pedalj duboku, dovukao dosta šiblja i granja, složio mali iglu od toga, zapalio baklju načinjenu od lišća u najlon čarapi poprskanoj plinom za upaljače i sva smo trojica udivljeno raširili oči kad su se jezičci vatre preobrazili u buktinju koja je naglo sunula uvis svom žestinom, toliko snažno da smo ustuknuli nekoliko koraka unazad prema rijeci. Val vreline je u mah spržio sve komarce koji su nam dotad ispijali krv na slamčice: čak smo mogli čuti kako pucketaju, kao kokice. Kad se vatra nešto stišala, a krijesnice se ugasile u zvijezdama i u virovima rijeke, na vatru sam naslagao debele klade i mrak oko nas je tek tada, pojavom tog narančasto-purpurnog svjetla, raskrilio vrata noći.

„Držat će do jutra“, rekao sam kao znalački, otpivši gutljaj tamnog piva. Zavalio sam se u ribički stolac i zapalio cigaretu.

Iz plastične kante dopola ispunjenom muljem, Stiv je izvukao piškora, ribu zmijolika tijela, neodoljivo privlačnu predatoru zbog kojeg smo i odlučili provesti na rijeci dva dana i noći. Ono što ne volim kod tradicionalnog ribolova je to što je Stiv tada morao učiniti: nabosti piškora na jednokuku udicu i fiksirati je na repnoj perajici. Dok je to radio, piškor je cijelo vrijeme cvilio poput miša i zbog takvih gadarija već godinama lovim samo varalicama i drugim umjetnim mamcima.

Baš mi se i nije išlo provesti vikend na vodi, bio sam premoren od posla i ubitačne tjedne rutine, ali ostati doma, smrditi sam u stanu i povlačiti se od kauča do stola pa do prozora i nije bila neka naročita alternativa: podnositi još i samog sebe pored sveg tog svijeta kojem ionako ne pripadam ni po kojem mjerilu takozvane normalnosti. Sam kao duh. Koma.

Kad smo se Nenovom Nivom dovezli do vode, moja se malodušnost povukla u sebe i ostalo je samo prepustiti se prirodi i društvu trojice prijatelja.

Jer kad si na obali rijeke, bilo koje rijeke, dvije se stvari vrzmaju umom: hoću li uživati ili ubiti se. Dosađivati se, mislim da je gotovo nemoguće.

Neno i Fric su otišli do Nive po gajbu cuge, vreće za spavanje i ribičke rukavice koje se koriste kod izvlačenja udice iz somovih čeljusti.

Noć je zagospodarila pejzažom koji se iz bogate večernje impresionističke palete boja sveo

na monokromnost stripa, svjetlucava površina crne rijeke i mrlje tinte od obalnog raslinja i krošanja drveća. Tek me je pjev ptica i pljuskanje bolena izbačenog iz rijeke u jurnjavi za kederom, podsjetilo da nisam u stripu.

„Kako ćeš po ovakvoj kmici naći baš to mjesto?“ upitao sam Stiva koji je nedavno prekrstario ovaj dio Save i spazio ogroman panj što je stršio iz mulja, a kojeg je sada voda potopila.

„Točno je ispred nas, na pet metara“, rekao je.

„Kolka je dubina?“

„Tri metra, najviše četiri.“

„Ako ga zgrabi, odvest će ga do onih stijena“, rekoh i pokazah prema crnim izbočinama lijevo od nas.

„Kad zgrabi, vadim ga direktno k sebi, bez ustezanja. Bam-van!“ rekao je.

„Hajde... neka“, rekoh pomirljivo, jer nije mi se dalo širiti temu. Napadne li velik komad, ako ga ne puštaš da švrlja okolo i tako ga ne izmoriš, taj ima snage potrgati i puno jači pribor od onog kojeg je Stiv imao.

Zato sam samo šutke promatrao kako piškor leti zrakom, pada na vodu i nestaje ispod površine, potegnut olovnom piramidom na kraju špage. Sad treba samo čekati da zapišti signalizator, a to može biti odmah ili bogtepitaj kad. Ako ikad.

Neno i Fric su izronili iz mraka, noseći stvari po koje su otišli.

„Koji kurac tu sjediš ko neki direktor? Stavi špek peći!“ Neno mi se obratio zapovjednim tonom glasa.

Jebiga, to je bio moj posao. Morao sam ustati, morao sam napikati komade špeka na vrbove grančice, morao sam razgrnuti žar, morao sam sve to učiniti, a samo mi se sjedilo u tom udobnom stolcu. I spavalo mi se, jako.

„Digni dupe!“ tad se oglasio i Fric, držeći u ruci teleskopsku kuku za prihvat soma. Zamahnuo je njome kao kakav pomahnitali gusar koji na duši ima desetke masakriranih mornara, umlaćenih tim opakim sredstvom.

„Evo... evo... Čemu žurba, bokte, pa na vikendu smo, a ne na poslu“, promrmrljah, nevoljko

izvukavši guzicu iz stolca.

Ali vrijedilo je.

„Miris pečenog špeka u noći na rijeci nije običan miris pečenog špeka, to je čista poezija, rezbarija u vulkanskoj stijeni, crtež u pećini, to je ples galaksija, mitski miris iskona. Samih početaka svijeta i nas, ljudi“, rekoh dok sam okretao šibe, uznojena čela.

„Da... Baš su onda, tamo prije Sumerana, ljudi uzgajali svinje, pravili čvarke, švergle i pekli špek. Još ni za vatru nisu znali“, rekao je Fric.

„Ma, dobro... znaš na što mislim“, rekoh.

„Daj, ne seri... i pazi da bude rež pečeno“, rekao je.

Jebiga. Stvarno rijetki vole slušati poeziju. Još rjeđi je vole čitati. Zamalo nitko je ne kupuje.

I dok sam čučao uz vatru, a znoj mi se slijevao niz lice, gaseći se u žeravici, indikator ugriza je zapištao, proparavši mrak kao staru crnu plahtu.

Stiv je skočio kao oparen, snažno kontriravši štapom koji se svinuo, bokte, do točke pucanja.

Svi smo skočili na noge, skupivši se oko njega, piljeći u tintu što se valjala pred našim začuđenim očima.

„Daj lampu! Posvijetli to!“ viknuo sam. Stiv je jedva držao štap u ruci, leđa su mu podrhtavala od napora.

Neno je posvijetlio rijeku. Na površinu vode izronio je ogroman klobuk zraka a onda je špaga krenula uzvodno, a ne prema stijenama kako sam pretpostavljao da će biti.

Šutjeli smo. Fric je nemoćno spustio ruku u kojoj je držao kuku.

„Sve će potrgat, a onda će otići...“ netko je rekao. Bio sam uzbuđen i ne sjećam se tko je to rekao.

Ali, bio je u pravu.

Razočaran, na trenutak sam svrnuo pogled iza naših leđa: deseci bizamskih štakora gostilo se našom večerom, grizući se međusobno...

VAGONAŠI

Kao blenda foto aparata, nebo se otvorilo, sunce je bljesnulo i ugasilo se. Oblaci su bubrili kao pur pjena. Spremala se ljuta kiša, kao što ljuta žena čeka da joj se muž pijanac pojavi na pragu kuće.

Radio sam do tri i sad sam tu.

Je, već mi je dojadilo, zaželio sam pojesti nešto u društvu neke žene, a ne da ovako sam, u subotu popodne, kao kakav švaler, ručam grah sa žetonima (narezana kobasica) u restoranu i sjetno piljim u parkiralište života s druge strane stakla.

Inače, sinoć oka nisam sklopio – čitao sam *Pogledaj dom svoj, anđele*. S jutra, jedva sam obavio sve što se ujutro mora obaviti: odlazak na zahod, tuširanje, brijanje, čupanje dlaka iz nosa, četkanje zubala.

Om mani padme hum. Najradije bih obrijao glavu, ogrnuo se narančastom plahtom, obuio sandale i, poput budističkog intronauta, odlevitirao u meditativno povlačenje na moj Velebit.

Ali, samo sam se preselio u obližnji, zabačen birc u obiteljskoj dvokatnici pokraj željezničke pruge: betonirano dvorište, brajda uzduž balkona, metalni stolovi i stolci bili su poslagani okomito pokraj ulaznih vrata i čvrsto vezani lancima.

Uličica je bila uska kao fosna, psi u mračnim dvorištima su lajali. Kuće su kockaste, oštih linija. Ograde su zašiljene kao stajске vile. Iza zavjesa na osvijetljenim prozorima, u teatru sjena, pomaljale su se siluete ukućana.

Birc je vremenska kapsula: odrvenjen je od poda do stropa, a na jednom zidu visjela je metar dugačka krunica. Osjećaj kao da sam se vratio ravno u hrvatsko proljeće, a takvi su i gosti: ispaćeni i sumnjičavi. Cuclao sam škropec i odbijao dimove u Grundig liniju na kazete.

Konobarica je pojačala neku slovensku stanicu. Volim ja Jožeka, refren je pjesme koja obara s nogu.

„Dobra je stvar, vesela!“ rekoh konobarici. „Nemrem se setit kak se ono zovu te cure?“

„Pa, Navihanke!“

„A tak je...” velim. „Je.”

U separeu ispod krunice, čamili su dvojica muškaraca i žena. Ispijali su Karlovačko, ravno iz flaša. Svi su pušili i riječi nisu progovorili. Pitao sam konobaricu da tko su ti ljudi?

„Oni? Ma oni ti delaju u hažeju, peru vagone. Već dvajs let u noćnoj, a prošli mesec su i malog uspeli ubacit u službu.”

„Jel, a kaj on radi?” upitah.

„Kaj bi radil, bogztobom... Pa skup ž njima vagone pere.”

NEDJELJA

Kad god svratim u ovu odurnu birtiju na placu taj bizon od gazde jede.

Sad ždere sarmu i restani krumpir. Ima nove zube što se bjelasaju pod halogenkama na šanku. S brčina mu vise gliste zelja dok vilicom grabi krumpir. Kao da to nije dovoljno još i gleda reprizu Fio šoua.

Ali, kad mu je pivo devet kuna...

Otklizao sam do najudaljenijeg stola da ne gledam, ne slušam i ne njušim to.

„Sused, kaj bute?! Viski, ko i inače?! Ahahaha...”

To su njegove šale, glupe su, ali seljačke.

„Evo pive, sused. I, najte kaj zamerit, samo se šalim”, veli Niče.

„Mah... Kajgod”, rekoh.

Natočio sam pivo do vrha čaše, zapalio cigaretu i ostao zuriti u tu nedjelju. Je.

Ne treba biti ljutit.

Ne treba očajavati, niti biti snužden.

Ne treba se skroz odati alkoholu, a kamoli drogama.

Ne treba hodati stanom kao izgubljen.

Ne treba prljave čarape bacati u smeće i hodati okolo neobrijan.

Ne treba prestati hraniti ribice samo zato jer je akvarij njezin i nije ga odnijela.

Jer sve što je propalo s razlogom je propalo (Hegel). Vjerujem da je otišla s gorim od mene i da će se možda jednog dana vratiti. Ali, kad bolje razmislim... baš da naleti na goreg od mene.

Dakle, na ljubav treba gledati kao na zabavu uz roštilj: sve je super kad se ugljen zažari, a meso zacvrči na usijanoj rešetki, kad znoj poteče s čela, oči zasuze, a sline procure iz usta.

Tad je i vino na akciji iz Spara fantastično, i njeni roditelji uopće ne smetaju kad zovu svakih pet minuta, a njen zadrigli mops je najljepši pas kojeg sam vidio. I zagoreni komad vratine što je pao na mopsa ćemo pojesti ahahaha... Ljubim te...

Ali, poslije nekog vremena... Taj strašan vonj vodom ugušenog roštilja... Ta rutina preživljavanja, ta mučna svakodnevnica.

Je.

Trebao bih otići doma i pojesti nešto, umjesto što sjedim tu, u ovom otužnom bircu i gledam recepte na Coolinariki. Ja, što sam nekad izlazio van u ponoć, a vraćao se s divljih tuluma nakon par dana.

Možda... ove krpice sa zeljem?

IZDAHNUTI ŽIVOT

Stan ima dvije sobe i obje su zakrčene starinskim namještajem, regalom od zida do zida, dubokim foteljama boje karamele, a na zidovima su gobleni i reprodukcije Degasovih plesačica. Iznad naših glava je luster s pozlaćenim nosačima i staklenim suzama. U kripti regala na starom televizoru su uokvirene fotografije Fricovih staraca: mama s punđom i ćale s brčinama po uzoru na Lecha Walesu. Na policama iznad telke posložene su bočice likera i žestice te knjige Janka Matka.

Tri su vrste ljudi: oni što odahnu, oni što utihnu i oni što izdahnu kad im bračni drug umre. Fricov je ćale izdržao mjesec dana i Fric se sada privikava na samotnjački život i brine se o staroj pekinezerici što motri na nas s masivnog trosjeda dok kartamo belu. Na komodi gori debela svijeća i njen se dim miješa s dimom cigareta. Vani slini kiša i vjetar povremeno protrese rolete na prozorima. U stanu ispod tutnje basovi narodnjačke muzike jer subota je i narod se opušta kako najbolje zna i može.

Ne volim kartanje i ne znam zašto sam pristao doći ovdje i kartati tu glupu igru. Uopće ne pratim zvanja, ali zato uredno točim gemište ekipi: Fricu, Stivu i Nenu. Igram sa Stivom i izbijam mu adute.

„Jel to namjerno radiš?“ reče.

„Mah... sori, boli me glava od ovog dima i svijeće.“

„Ovo nema smisla, jebiga. Daj se skockaj ili prošeći“, kaže on ljutito.

Zurim u tu prijeteću regalčinu.

„Fric, jesi razmišljao riješiti se regala?“ velim.

Fric okrene glavu prema regalu i veli: „Zakaj?“

„Pa... nekak mi je bed sjedit tu pred njim. Osjećam se malim i beznačajnim“, kažem.

Tu me Stiv dočekao: „Pa ti si beznačajan i pred ogledalom!“

Duboko sam udahnuo težak sobni zrak. Ma, pusti, pomislim. Nije ni mjesto ni vrijeme za zajedljive dijaloge i besmislene poglede.

Ustanem i kažem: „Idem malo prošetati. Nadišati se zraka.“

„E, daj ponesi i Lunu, mislim, kad već ideš. Da se ne moram ja poslije zajebljavati“, veli Fric. Tad shvatim kako nikad u životu nisam šetao psa i to me dodatno učvrsti u pomisli kako sam beznadno protratio život, baveći se nekorisnim radnjama i mislima. „U hodniku visi lajna, tamo kod ogledala.“

Sad sjedim tu u parku.

Klupa je izrezana noževima i krhotinama stakla od boca. Počinje padati snijeg. Krupne košenokle, pahulje se meko spuštaju na smrznuti travnjak. U daljini kloparaju tramvaji i ljudske se siluete pojavljuju na prozorima okolnih nebodera.

Luna se savila u hrptu i odigla je kitnjast rep. Gledam je kako kenja te kobasičice...

ODLAZAK

Baš sam gledao Vampira Ernesta (*Portraits de famille*), sladio se zmajskim Porterom, kad je zasvirala *Heaven*.

Nepoznat broj.

Pomislih, valjda greškom netko zove pa nastavih gledati crtani.

Bio je petak, pljuštao je snijeg, a vjetar je lupao nekim željeznim vratima, dolje, na ulici i, uz taj film i pivo, jedino je još bilo dobro to što mi je subota bila neradna.

Ali... Opet.

Vjerojatno zovu iz teledva jer imaju neodoljivo dobru tarifu koju žarko žele dati narodu.

Everyone is trying to get to the bar...

Hm. Ipak.

„Da?“

„Mario, ti si?“

„Da.“

„Duda je!“

„Duda... O, Duda!“

„Ej, pa kako si, gdje si?“

Bokte, pa s Dudom sam se zadnji puta vidio prije... petnaest godina?

„Evo, doma sam... Spremam se izaći u grad, popiti pivo negdje i tako.“

„Imaš dogovoreno s nekim?“

„Da... S tobom. Ahahaha...“

„Ahahaha... Super. Hoćemo se naći na trgu, kod teledva?“

„Aha.“

Oduvijek mi je bila draga ta njena usredotočenost na škrtost izričaja i vehementnost u rundanju. Halo, konobar!

Na brzinu sam se ubundao, suknuo Porter i zgiljao u tu februarsku noć. Stigao sam na trg pola sata ranije pa svratih do Cekera na jednu rakiju. Dragi su mi ti tihi i pristojni pjančeki tamo. Kako Horvatska ubrzano propada i isparuje u bespućima povijesne zbiljnosti i mračne budućnosti, tako je zadnjih godina te sjajne ljude sve češće moguće vidjeti i u drugim bircevima metropole. U ćoškovima čekaonica, odustali od iluzija pa i samih sebe, ispijaju svoja pića i potežu cigarete. Takvi mi ljudi vraćaju vjeru u spasenje za razliku od sablazni ranojutarnjih džogera.

Platio sam svoje i otklizao do teledva.

„Ma, nemoj me zekat! Pa sjajno izgledaš!“ rekoh dok smo se grlili kao dva brodolomca nasred oceana.

„Čekaj...“ odmakla se korak. „Vidim, i ti se čuvaš!“

„Ha, geni asfaltirani. Gdje ćemo?“

„Hajmo u Tkalču... Tamo ćemo već naći nešto.“

Inače, zaobilazim Tkalčićevu u širokom luku, muka mi je više biti Indijanac u rodnom gradu tako da smo preskočili dosta tih kafića i smjestili se, na koncu, u Kožarskoj, u Melinu.

Mislim, jebiga. Ono. Šta ćeš, ne možemo sada hodati preko Sljemena pa sve do Zagorja.

Duda je naručila votke i kratke kave.

„Kaj ima, kako ti je sin? Kolko sad već ima godina?“ rekoh.

„Dvadeset. Ali, živi u Americi.“

„Jel?“

„Da. Upoznao je žensku kod nas, na moru. Sad će dvije godine kako je kod nje, u New Yorku.“

„Nemoj zezat. Pa super. Muž?“

„Ah... Eno ga u Švicarskoj.“

„Kaj, mlati pare?“

„Da, i neku Švicarku. Upoznao ju je na moru.“

Bokte, pomislih, da netko ostavi Dudu, to mi zvuči skroz nemoguće.

„Čekaj, ti nisi nikog upoznala?“

„Di? Na moru?“

Ahahaha...

„Jesam, jednog iz Srbije, ali tome je u glavi samo da zbriše od tamo.“

„A šta ćeš, takva su vremena došla, svi negdje bježimo odavde“, rekoh.

„A ti?“ rekla je.

„Mah... nula bodova.“

„Sam?“

„Aha.“

„Konobar!“ viknula je i pokazala prstom na prazne čaše. „Hajmo, dečko!“

Pripalio sam joj Benson&Hedges, teatralno puhnuvši u šibicu.

GORE SE MOŽE

Dogovorio sam sa Stivom da se nađemo u plehnjači na placu pa da krenemo dalje. Dobro sam se dodatno zabundao i izišao iz hladnog stana tako da me ledara vani i nije baš iznenadila.

„Oprostite što vas prekidam!“ s vrata rekoh gazdi koji se na šanku obračunavao s buncekom i dinstanim zeljem. Kad bi progutao zalogaj, odigao bi crne obrve do vrha glave i ta me slika, na neki čudan način, plašila, a zatim bi snažnom podlakticom prešao preko čela poput tenisača što se sprema servirati viner. Disao je bolesno, kroz nos.

„Kaj bute, sused?“

„Espresso i jeger“, nasadio sam dupe na barski stolac i pripalio cigaretu.

Na parteru, uz izlog, uz pivo, jedan lik je davio drugoga.

„Znaš kaj mene najviše muči?! Najviše me muči pravda. Pravda. Pravda me muči. Jebate, to mi srce oče potrgat. Razmeš? Gle, dižem se u tri ujutro i tak svaki dan i idem delat, a ovi se zajebavaju!“ gnjurao je pravednik i prstom pokazao na plazmu okačenu na zidu iznad gajbi s praznim pivskim flašama. Na telki je bio dnevnik i to što smo birali na izborima – odijela u saborskim klupama.

Za drugim stolom, tri očajnika samo su šutke ispijali piva i prazno piljili pred sebe, poput likova sa stećaka u Radimlju.

Sva sreća što je Stiv brzo stigao. Suknuo sam cugu, platio i izišao.

Vozio je prema nasipu.

Sunce se rastakalo u točkastoj izmaglici što se skupljala na šoferšajbi. Stiv bi povremeno uključio brisače. Valjda zbog slabog akumulatora, brisači su radili svoj posao polako, nevoljko stružući staklom.

Stali smo kod rampe na nasipu, izvadili pribor i krenuli prema rijeci. Kao da hodamo po staklu, trava je tako pucala pod našim čizmama, a kad bi koljenima zakačili porculanske grančice lijeske, samo su se sasule na tlo.

Doklizali smo do vode.

„Kao *Pastorala*“, promumljah.

„Kaj, *pastorala*?“ veli Stiv.

„Ma... Niš, Carver“, kažem.

Stiv je samo teško uzdahnuo. Onda je potego rakiju iz čuture. Potego sam i ja. Gledali smo rijeku koja se pušila.

„Tu ne puši se juha, tu hašiš se puši“, citirah pjesnika.

Stiv me više nije slušao već je zamahnuo u vrtlog iza jednog divovskog betonskog bloka. Lovio je jigom za smuđa ili štuku.

Rastvorio sam tronožac i sjeo.

Sava je tekla nevoljko. Kao moj život u ovoj zapuštenoj zemlji.

Otpijao sam rakiju dok je Stiv pokušavao što bolje džigati da izmami ribu na dvoboj. Vješt je. Odmah se vidi: radi to lakoćom profesionalca, smireno, koncentriran kao kobac na zeca.

Šum rijeke prekidalo je samo fijukanje najlona kroz zrak.

Nekoć davno, na ovom sam mjestu pecao s ocem. Moj je zadatak bio da mesni narezak ili tvrdi sir narežem na kockice kako bi stari mogao vabiti klenu ili mrenu.

I išlo nas je, ali prije nego što bi krenuli kući, stari bi svu ribu vratio rijeci i to me užasno ljutilo čak i više nego što su me ljutili tramvaji koji su strugali mostom iznad naših glava.

Pušio sam i čekao da rijeka proguta sunce.

Ubrzo je noć progutala nas.

Više nismo kužili gdje prestaje rijeka a počinje zemlja i samo jedan krivi korak mogao nam je presuditi odlazak među zvijezde.

JA SAM TE STVORIO JA ĆU SE UBITI

Kako utješiti tog psa, pomislio sam, sjedeći na rubu duboke fotelje u prostranom dnevnom boravku, natovarenom krupnim komodama, debelim sagovima, trosjedima i vitrinama, u velikoj kući gdje sada žive samo Neno i njegov vučjak.

Luks je zijao u mene tim, ko ugalj, crnim očima i jedino što sam mogao učiniti to sam i učinio: dlanom sam mu brisao suze kojih zapravo nije ni bilo, ali mi ljudi i inače činimo stvari koje se ne mogu svesti u okvire normalnosti. A i ta takozvana normalnost to je zapravo čvrsto stegnuti kaiš iznad naših ustrašenih guzica.

Više nisam znao tješim li ja to njega, na moj nespretni čovječji način, ili to on pokušava utješiti mene.

Tipovao bih ipak na ovo drugo.

Neno se vratio iz kuhinje s bocom bijelog vina u ruci. U drugoj je držao čaše. Stavio ih je na stol i natočio nam.

„Samo zapali... Sad mu više ne smeta“, rekao je.

Zapalio sam cigaretu i otpio pola čaše. Pogledao sam kroz guste razmaknute zavjese kroz prozor: snijeg je sve jače padao.

„Bila je i policija. Neki mlađi lik, lukav, sitnih očiju tu me pokušavao isprovocirati nekom zvuzlanom spikom. Jebiga, šta ćeš...“

„Fakat, jesi bio doma kad se stari...“

„Ma... To je isplanirao. Nije afekt. Čekao je tajming. Bio sam kod tipa kaj mi je prodao Ladu. U Velikoj Mlaci je tip. Dao mi je paktreger. Zadržao sam s njim u nekoj krčmi tamo. Eto... jebiga“, rekao je.

„Pa jel bilo kakvih naznaka da će to učiniti?“ upitao sam.

„Ma kakvi, ništa. Bio je pogođen kad je mama umrla, ali nosio se s tim nekako, skupa sa mnom, a i dosta je vremena prošlo otad. Jednostavno, izgleda da je skroz izgubio volju, a i inače je bio tih i povučen tip, znaš da se klonio birtija, galame... gluposti svih vrsta. Zadnjih

godina igrao je stalno šah tu na ovom kompu.“

Moram priznati da mi je laknulo kad se oglasilo zvonce. Neno je prišao prozoru.

„Fric i Stiv.“

Izišao je otvoriti im dvorišna vrata. Začudo, Luks je ostao u sobi, zijajući kroz pozor u pljusak snijega vani. Tek kad su se začuli koraci odvuкао se do vrata.

Neno je donio još dvije čaše i novu bocu vina. Fric i Stiv su zasjeli na trosjed. Luks je ostao na vratima, zureći od tamo u nas.

„Neno, da ga izvedem na kratko?“

„Ma... ne znam. Vidiš kako pada“, rekao je.

„Nema veze“, rekoх.

Godio mi je oštar zrak, taj suh brašnast snijeg i tišina što je zavládala posvuda.

Šetali smo uskim uličicama, vijugajući uokolo tim labirintom radničkih kuća, nagravanih bez reda i smisla. Dovukavši se do parkića uz bivšu ambulantu, zapalio sam cigaretu i otro pahulje s vučjakovih leđa.

Kad se pokenjao, krenuli smo natrag, prateći vlastite tragove.

KAO ZVUK MASERATIJA

To je taj osjećaj kad se probudiš, a zrak u sobi je ustajao i leden. Kroz rupice na roletama migolji mjesečeva svjetlost, a tišina zuji u ušima. Osjećaj stvarne suvišnosti, nimalo u nekom filozofskom smislu, baš fizički. Sve bi i dalje išlo svojom voljom pa čak ni najbliži ne bi odustali. Barem tako osjećam.

Ako nismo birali onda bi nam barem trebalo biti svejedno.

Obukao sam se i izišao u žutu sumpornu maglu što se valjala turobnim gradskim pejzažom. Led se, kao prozirna folija, zaljepio po svemu i to me oprezno povlačenje cestom skroz razbudilo. Ali, barem se snijeg na nekim mjestima istopio i na zemlji su ostale samo prljave grude, kao klupka odbačene zmijske kože.

Nekako sam se dovukao do Bumbar bara.

Konobar je sjedio sam za šankom, ali s vanjske strane, kao da je gost. Čitao je knjigu i lecnuo se kad sam gurnuo vrata, ušavši u topao prostor ispunjen mirisom kave.

„Dobro jutro!“ pozdravio je.

„Jutro“, sjeo sam za visoki stol uz staklo. Lik je nov ovdje, mlad je i prsti su mu dugi i nježni kao kreda.

„Izvolite?“

„Kavu i jeger. Novi?“ upitao sam ga.

„Samo preko vikenda. Limun, led?“

„Ništa od toga. Čisto“, rekoh.

Donio mi je piće i vratio se čitati knjigu.

Srkao sam kavu i pušio. Svrnuo bi pogled prema njemu jer mi je boja korica i natpis na hrptu bio poznat i baš sam se obradovao kad sam se uvjerio da čita *Sate* od Cunninghama.

Zvuči nadzvučno, zvuči kao zvuk maseratija u buci običnih automobila.

A vani, umjesto da se razide, magla se zgrudala, preobrazivši se u tešku, uštirkanu čipku kroz koju je migoljio život: iz nje bi izranjala bijela svjetla automobila i gasila se u crvenim, razmućenim mrljama.

Nisam dugo čekao da Stiv stigne.

„Bokte!“ rekao je, puhnuvši u smrznute prste.

Konobar je odložio knjigu na šank.

„Izvolite?“

Stiv nije odmah skužio da za šankom nije Braco. Naručio je votku i kavu. Konobar je uključio mlinac i zrna su propadala prema noževima stroja.

„Čuj... ovaj čita“, šapnuo mi je.

„A šta ćeš...“ rekoh. „Nikome danas nije lako. Nego, jesi se čuo s Nenom?“

„Ha, čuj... U komi je. Dobro, ima nekog rođaka u Švicarskoj, ali taj se javi svakih par godina i, po Nenovim riječima, lik stalno nešto kuka. I da, naravno da ne može doći na sprovod jer bla... bla...“

Konobar je donio kavu i votku. Upitao nas je smeta li nam muzika. „Ako smeta, ja ću stišati“, rekao je. Tek sam tad shvatio da uopće i svira.

„Ma, sve okej“, rekli smo uglas.

Stiv je otrgnuo vrh vrećice sa šećerom pa ga je sipao u šalicu. Zatim je uzeo žličicu i polako je miješao. Vidjelo se da je neispavan i umoran. Teško je disao.

Sjedili smo tamo, pili i šutjeli jer kad se netko objesi, mislio sam, to bi se moralo ticati svih ljudi.

Ubrzo je došao i Fric. Popili smo naša pića, ugruvali se u Stivov stari Golf i krenuli prema Mirogoju.

Baš smo migoljili sve do samih arkada i krematorija. Magla se gore ipak malo razišla, čak se i sunce uspjelo mjestimice probiti kroz te zavjese. Neno je sjedio na klupi i pušio, leđima okrenut zgradi i lijesu sa starim kojem je sada svemir dom. Zurio je u udolinu nad kojom su

letjele neke ptice, u krugovima.

Ispraćaj je kratko trajao, bez svećenika i bez govora.

Odmah smo otišli u restoran iznad ceste, posjedali za stol i naručili lozovače i dvije boce plavca.

Šutke smo ispijali pića, pušili i zijali okolo. Nitko se nije osjećao nelagodno jer ništa nismo pričali i nitko nije pokušavao započeti razgovor samo radi tog osjećaja. Kad smo slistili prvu naručio sam novu rundu i tamo smo ostali lokati sve dok se noć nije skrasila u tim brežuljcima, a parkiralište nije zazjapilo skoro prazno. Bila su tamo samo dva auta: Stivov Golf i Nenova Lada Niva.

SUSJED ZVONI SAMO JEDANPUT

Spremio sam se otići u B bar kad se oglasilo zvono na vratima.

Bacio sam oko na špijuna i baš se ugasilo stubišno svjetlo. Pričekao sam da ga posjetilac iza vrata opet upali, ali ostadoh zuriti u mrak.

Tad je lik pokucao.

„Da? Tko je?“ rekoh ozbiljnim tonom.

„Mario“, zazove me lik i zašuti.

„Da, recite.“

„Susjed je... Milorad.“

„Pa što ne vičete!“ rekoh dok sam otvarao vrata.

Bio mi je bed pustiti ga u stan pa sam upalio stubišno svjetlo. „Recite susjed, što je?“

Pružio mi je ruku. Pitao me jel sam to baš nekamo krenuo. Rekao sam: „Nije ništa važno, mogu malčice zakasnit.“

„Ma, imam susjed jedan problem.“

„Da?“

„Badnjak je, a znate šta mi se desilo“, reče i zavrti glavom.

Pomislio sam da je ovo nešto ozbiljno pa ga uvedoh u stan. Posjeo sam ga u kuhinju. Bokte, od cuge sam imao samo bocu pjenušca iz Lidla za 10,99. Ali, kao nekakav domaćin, što mi je drugo preostalo. Ne mogu čovjeka sad ostavit tu suha grla i s tim problemom na duši.

„Može?“ ponudio sam ga.

On prstima prođe kroz kosu i reče: „Al samo čašicu.“

„Neka i dvije!“

Otvorio sam bocu uz prasak kao da je Nova godina, a ne Badnjak. Natočio sam nam pjenušac. Zapalio sam cigaretu i ponudio i njega. Rekao je da je prestao pušiti, ali da bi ipak mogao samo jednu. Pripalio sam mu.

„I, u čemu je problem, susjed? Izgledate mi zabrinuto.“

„Ah... zamislite to“, započne pa otpije naiskap pjenušac. Natočio sam mu opet do vrha.

„Dajte, recite slobodno“, rekoh malčice nervoznim glasom. „Kako vam mogu pomoći?“ otpuhnuo sam dim u strop. Tek sam sad skužio da je gore sve uhvatila paučina.

„Ma, supruga je okitila bor i postavila je darove za unučad. Ispekla je meso i kolače. Imamo domaću šljivovicu i vina, bijelog, jelte baš iz Srbije, a i našu Janu ali... pregore nam lampice, susjed“, reče. „Pregore jadne odjednom, a unučad samo što nije navalila na vrata. Pa sam mislio da mi vi posudite svoje samo do sutra.“

Ostao sam zatečen kao kad je onaj Orešković progovorio hrvatski.

SA STIVOM NA BOŽIĆ

Tu smo i valja nam to obaviti.

„Dakle, da ponovim, razmišljaš samo o sljedećem koraku i isključivo o tome“, veli Stiv.

„Razumijem.“

„Ne podiži pogled i očima prati korak pred tobom.“

„Ok, kužim.“

„I diši svjesno. Godinu dana smo čekali ovu priliku“, gleda me u oči dok govori.

„Aha.“

Vedro je i jako je hladno. Ne crnom nebu svjetlucaju zvijezde. Zastajemo da se koncentriramo na svjesno disanje.

„Moramo to obaviti, makar nam bilo zadnje.“

„Aha.“

Teška koraka ulazimo u osvijetljeni dio puta što pred korakom se uspinje. Ustrajno se krećemo, osvajamo prostor, bolno je, ali koljena još drže. S ove visine, na odmorištu, mogu lijepo vidjeti kristalni vrh planine i srebrnu rijeku što vijuga kroz polja. Ipak, počinjem propuhivati preduboko.

„Diši pliće! Pliće!“ čovjek je naredao ne zna se broja koliko sličnih pothvata. Prekaljena je to vučina, lički gorostas.

Pomislim kako je ovo ipak prevelik zalogaj za mene. Moja konstitucija, ta moja volja, to što previše razmišljam a trebao bih djelovati.

„Hajde, okreni tu i gledaj samo sljedeći korak. Ne podiži glavu!“

„Daaa...” promumljam.

„Još tri, samo tri, čovječe!“

„Sssaaamooo...” cijedim kroz zube.

Ne. Umirem. Kao da ću izdahnuti žive lignje dok mi neki mutavi šegrt drotkefom pluća kefa.

„Stipane... ja... ne... mogu više... Stani... čovječe.”

Stali smo i buljimo jedan u drugog. Spuštamo se polagano.

„Nemoj sjesti, samo čučni. Umiri dah.”

„Mh...” čekam da dođem k sebi, k dahu.

„Znaš kaj,” velim napokon, „ovo sam sad napravil i više nikad, jebote. Nikad. Nemoj se ljutit, Stiv, ali ne vrijedi ova muka tog ormara. Pa makar bil i iz hiljaduosamsto... treće pičke materine...”

SNOVI SE NISU OSTVARILI

Sve bolje podnosim samoću, a ni od birtije više utjehe ne tražim i nije mi muka stalno ponavljati da su stolci za mojim stolom slobodni.

„Nikog ne čekate, slobodno uzmem stolac?“

„Da, izvolite.“

„Slobodno?“

„Naravno, samo uzmite.“

Treći stolac odnose bez pitanja. Moj stol i ja zijamo u pripita, vesela društva, a mobitel ne svira i nitko poznat da uđe. Ni konobar mi više ne mijenja pepeljaru. Blaga noć se ušuljala u moje oči i moje se srce više jutrima ne veseli. Sam sam i tako sam suvišan. Ne jadikujem, sve ovo interpretiram u pozitivnom kontekstu. Neskromno mislim da sam dostigao zen, prosvjetljenje srca.

Odradio sam svoju šihitu i sjeo sam u zakutak tramvaja, tamo gdje je peć. Noć i kiša su zavladaile gradom, ali ipak je bilo lijepo voziti se put predgrađa. Krupne kapi pljuska lupale su po limenom krovu, a automobili su ulijetali u duboke lokve uz rubnike cesta. Tad bi odigli val prljave vodurine koja je poklapala nedužan narod što je naumio prijeći na drugu stranu.

Nisam mogao vjerovati da lunjaju i po oluji, ali skužio sam je čim je ušla na predzadnja vrata. Znam je, inače je plavuša, a sada je braon. Izvukla je i uvojke, kao i gadget za provjeru karata. No uvojci pristaju finim, vitkim licima i ovo je promašaj jer žena izgleda kao mops s perikom.

Prišla mi je, ali kako sam bio zakrabuljen kapuljačom nije me odmah prepoznala.

„Ja sam, susjeda“, rekoh.

„O, susjed.“

„Zar i po ovakvom nevremenu?“

„Šta ćeš, mora se. Ti?“

„Mah, s posla.“

Svrnula je pogled u dubinu kola. Tamo dolje je bila njena kolegica.

„Jesi možda... za neku kavu?“ upitala je.

Bio sam gladan i premoren, ali rekoh: „Mogli bi.“

Do nas se ubrzo došuljala i kolegica s pundom i dosta tog prstenja na debelim prstima. Zagledao sam se u sve to zlato.

Još su dvije stanice preostale do okretišta i to smo kratko vrijeme iskoristili komentirajući ovu prevrtljivu veljaču.

Izišli smo na zadnjoj stanici, pozdravili se s kolegicom koja je šmugnula u svoj auto parkiran odmah do okretišta, a mi smo se uputili do šoping centra na rubu kvarta.

Vjetar je mahnitao pa smo se čitavim putem borili da nam ne pokida dragocjene kišobrane.

Utrčali smo u kafić i sjeli za stol odmah do stakla.

„Kao u tramvaju“, rekoh.

„Ah, da.“

Nekoliko gostiju što su stigli za nama instinktivno su se povukli dublje u prostor. Naručili smo pive i zapalili cigarete.

„Kako ti je sin, koji je sad razred?“ upitah je.

„Mah... Ne pitaj, ponavlja drugi“, reče oštro.

Hoću li ja ikada u životu naletjeti na nekog čije dijete rastura na fakultetu, osvaja rektorovu nagradu, bude poznat dalje od kvarta u kojem se rodio i živi, prima stipendiju od neke svjetske korporacije... Jer, znam da joj sin uči za automehaničara i samo mora završiti te tri godine.

„Pa gdje je zapelo?“ rekoh.

„Ma, gdje je zapelo... Eno gdje je zapelo!“ reče te pokaže prstom preko puta, na ogroman, neprobojan lokal, oblijepljen likovima s igraćih karata.

Pogledao sam u tom pravcu: neki lik je cupkao ispred ulaznih vrata, pušeći cigaretu i pišući poruku na mobitel. Onda je otvorio ta vrata, šmugnuvši natrag u mračnu utrobu kladionice.

„Da... to je postala prava pošast“, rekoh.

„Dripći balavi...“ rekla je.

„Jel se baš ozbiljno zakačio? Možda ga pusti.“

„Gledaj, takav mu je bio i stari, to je to... To je krv, to je jebeni nogomet, kladenje, laka lova, a ništa rad, trud, ništa... ništa...“

„Pa... Šta se desilo sa starim, kaj je umro?“

„Ma kaj bi umro, bogztobom! Znogirala sam ga. Ko ga jebe!“ rekla je i sasula pivo u sebe.

Mislio sam reći nešto kao, bolje rat nego rad ili bolje grob nego rob, ali samo sam svrnuo pogled na plazmu okačenu iznad šanka: neka Štefanija je pozdravljala rodbinu i sve koji je znaju te je naručila pjesmu *Nitko nema dva života*. Tad je zasvirala i grupa sklepana od petorice prilično ozbiljnih imbecila. Ova hrvatska stvarnost, pomislih, nadilazi samu sebe, trudi se usisati sve nas u torus bizarnih besmislica. I, ide joj, ono, sve bolje, iz dana u dan napreduje i raste u svojoj sve grandioznijoj ispraznosti.

FAZAN

Kad fazani prelijeću Savu valja čučnuti i ostati miran jer treba sačuvati živu glavu i uz to vjerovati da će ptice doseći drugu obalu.

Oni lete nisko i mahnito, kao maljutke. Tako i padaju u šumarke preko, uz zvuk polomljenih grančica. Zatim sve opet utihne, utopi se u zamrlom pejzažu.

Bila je veljača i snijeg se usukao u zemlju, kuglastu, gnjecavu i smeđu kao prokljali, truli krumpir.

Ustali smo iz čučnja, Stiv i ja, neko vrijeme još promatrajući sleđene čipke plicaka i sige što su visjele s vrbovih grana.

Kad je magla već nalegla na površinu rijeke, odlučili smo se vratiti.

Četveronoške smo grabili uz strmu obalu, hvatajući se za sklisko kamenje i mokre, zalegle vlasulje trave.

Kad smo izbili na zaravan, otresajući vodu sa smrзлиh prstiju, začuli smo poznat zvuk: fijuk ribičkog najlona je zaparao tišinu oko nas.

Koji vrag?!

Stali smo, osvrćući se uokolo.

„Možda nam se samo pričinilo“, promrljah.

Stiv je prislonio kažiprst na usta.

„Đubre“, prošaptao je. „Koje govno.“

Nisam shvatio o čemu govori pa sam samo spojio obrve.

Tad smo začuli i zvuk otkočene ribičke role.

Trrrrrrr... Trrrrrrr...

Kako nismo došli loviti, već smo samo odlučili malo vremena provesti na Savi, umjesto da smrdimo u nekom kvartovskom bircu, ništa od korisnog oruđa nismo imali pri sebi.

Ni noža, ni kuke, ni ruksaka kojim bi zatukli luđaka što je, skriven negdje blizu nas, lovio fazane.

Osvrtali smo se, pokušavajući skužiti otkud točno dolazi štektanje, ali odmah smo se našli usred užasne borbe: fazan je, vjerojatno, progutao udicu s kukuruzom i sad je pokušavao uzletjeti. Skriven negdje u magli, lovac je zaklopio kočnicu i počeo je namatati najlon na rolu.

Škiljili smo u maglu koja se naočigled zgušnjavala, kao divovska šnenokla.

Onda nam je preko glava preletjela ptica i Stiv je nekako uspio zgrabiti najlon: „Daj upaljač! Daj vatre!“ vikao je.

Izvadio sam upaljač iz džepa jakne, prišao Stivu i dohvatio najlon...

Kao da nam je metak fjučnuo pokraj glava.

Oslobodili smo fazana ali umalo nismo obojica zaplakali. Luđak se nije oglasio, nije čak ni namotao preostali najlon na rolu.

Negdje se sakrio i zašutio.

Ne bi bilo pametno ići ga tražiti.

Ne bi bilo pametno naći ga.

Zlo ne prašta.

SRDELE

Dosta je napuštenih lokala s obje strane Vlaške. Oni preostali što su otvoreni sada su trgovine rabljenom odjećom i kineskom galanterijom.

Duboko zarinutih ruku u džepove traperica i sa sklopivim kišobranom ovješanim o zapešće, hodao sam osunčanom stranom ulice, željan toplih zraka nakon turobnih mjeseci snijega i hladnoće. Kiša je prestala padati prije pola sata, oblaci su se raspukli kao prezrele šljive, a nebo je zasjalo dubokim plavetnilom, taj blistavi divovski broš od akvamarina na tijelu zemlje.

A visoko-visoko, avioni su se ljeskali poput srdelica u moru, crtajući bijele crte kemtrejlova iza svojih repova.

Putem sam zagledao u izloge nekadašnjih butika pompoznihi imena, u lutke bez odjeće i raspukle gipsane ploče na prašnjavim podovima. U jednom lokaluu ugledao sam mumificiranog goluba koji je vjerojatno ušao unutra kroz rupu od klima uređaja ali izaći više nije znao, dok sam u drugom ugledao pileće koščice i dvolitrenu praznu bocu piva. Naravno da ni vlastiti odraz nisam mogao izbjeći: nisam baš bio zadovoljan viđenim, ali četvrtstoljetna šljaka ostavila bi traga i na vulkanskoj stijeni, a kamoli da ne bi na meni, svom zgužvanom i s tim strahom u očima. K tome, tek sam se to poslijepodne sjetio da mi je rođendan.

Hodao sam od Draškovićeve do Kvatrića i taj je put bio dovoljno dug da zaokružim gorčinu čitave tranzicije koju smo prevalili preko leđa, tranzicije koja je sve naše iluzije izdrobila u prah i pepeo, a neke je pak lansirala u sazviježđe moći, vlasti, love, zlata i kokainskih ego-tripova.

Ali ni med pravdom ni pravice.

Išao sam se naći sa Sonjom, prekjučer smo se sreli kod cvjećarnica na trgu, ona je jurila na plac po ribe, a ja sam tražio ljekarnu. Izmijenili smo nekoliko uopćenih rečenica i dogovorili se naći sljedeći dan u pet sati u kafiću na Kvatriću.

Stigao sam dvadeset minuta ranije, sjeo u separe i naručio espresso. Ugurao sam slušalice u uši, zapalio cigaretu i pustio Radio Student. Interijer je bio uzan i posvuda su bila ogledala i iako sam bio jedini gost činilo mi se da je sve puno ljudi i da svi puše, piju espresso i imaju

slušalice u ušima. Na plazmi okačenoj iznad nekih vrata u dnu lokala, vrtio se dokumentarni film o bitci za Staljingrad: gledao sam te čudovišne prizore smrznutih vojnika u apokaliptičnoj scenografiji ruševina na koje se obrušavaju štuke i ispuštaju bombe na nešto preostalih kostura zgrada gdje su se, valjda, skrivali sovjetski snajperisti. Kad bi srušili i to, odnekud iz rupa u zemlji iskočili bi njemački vojnici, sjurivši se u taj krš koji ih je okružio u klopku. Zatim bi se začulo i cviljenje tenkovskih gusjenica uz koje bi trčali vojnici zakrabuljeni bijelim plahtama. Odnekud bi doletjela kerozinska boca i tenk u plamenu bi nastavio cviliti dalje, ali bez pratnje vojnika-duhova.

U predasima gledanja tih poetičnih scena herojstva besmisla, skužio sam da konobar svako malo izlazi na terasu za koju sam mislio da pripada nekom drugom lokalu i kako je pet sati već prošlo te sam morao ustati i provjeriti da Sonja možda ne sjedi tamo.

Vratio sam se za svoj stol.

Izbjegavao sam susresti se u ogledalima, što je značilo da sam mogao samo piljiti u tenisice ili nastaviti pratiti film.

To sam i radio, naizmjenice.

U pola šest, kad me već i konobar počeo sumnjičavo pogledavati, odlučih otići kući. Platilo sam kavu i izišao.

U međuvremenu nebo se opet zatvorilo i u lokvama na pločnicima sjala su svjetla neonskih reklama.

Dok sam na stanici čekao tramvaj i mobitelom slikao lokve, prilazili su mi golubovi. Nisam im imao ništa dati za jesti pa sam i njih slikao.

Ali kakav je to antologijski obrat bio! Život može biti spektakularan i na najnižim razinama postojanja. Srce mi je preskočilo kad sam je spazio ispod žutog RBA kišobrana. Prišao sam joj sa svojim plavim UniCredit kišobranom – scena kao iz korporacijske reklame za udruživanje u cilju osnivanja klastera.

„Pa... bok. Gdje si ti?“ rekoh blago, uz lagan osmijeh.

Ustuknula je, začuđena.

„A ti?“ gledala je uvis, preko vrha mog kišobrana.

„Pa, kako smo se i dogovorili, u Požuri Polako“, reko.

Zbunila se pa me prostrijelila pogledom. Rekla je: „Dogovor je bio u Pe’doPet.“

O bokte, kakav sam ja moron, glupi trol. To sam ja. Čudo je da sam doživio pedesetu i da još udišem smog metropole. Ti kafići su jedan preko puta drugog.

Netko je zatrubio. Pa opet. Netko kome se jako žurilo.

„Što nisi nazvala?“ reko.

„Jel? Red bi bio da ti mene nazoveš“, rekla je.

„Mah, nazvao bi, ali nisam htio ispasti papak kojem je stalo“, reko skroz iskreno, kao da stojim pred samim Bogom.

„Ni ja nisam htjela ispasti glupača kojoj je stalo“, rekla je.

Pomislih, jebote, ovo nema ni kod Carvera.

„Pa... jel ti stalo?“ pomilovao sam joj ledenu ruku kojom je držala kišobran.

„Pa... je“, rekla je.

Ona stara, hrđava čehinja, dokoturala se do stanice. Vrata su se, uz tresak, otvorila. Vrata su se, uz tresak, zatvorila.

„Gladan sam, hoćemo do Mimice pojesti srdele?“ reko.

„Joj, tamo nisam bila sto godina! Može!“ uzviknula je, skroz oduševljena prijedlogom.

„Tramvajem ili ćemo pehaka?“ reko.

Primila me pod ruku i rekla mi da sklopim taj smiješni kišobran i dala mi svoj divovski, žut kao sunce.

DRVO JAPANSKE TREŠNJE

Tu, između planine i rijeke, u močvari na petom katu nebodera, stajao sam uz prozor, a u oku mi je bio cijeli grad i moj život. Mali je ovo, ali razmetljiv grad, iako stane u samo jedan kadar. April nije bio razmetljiv, oblaci su iskašljavali tuberkuloznu kišu i sve je bilo jednolično sivo.

Da je sunce granulo, sve bi pokvarilo.

Vratio sam se leći i poslao sam vajber poruku Sonji. Ona je otišla na posao a da oko nisam uspio odlijepit. Nisam je ni čuo. Sonja je uvijek bila obzirna ili sam ja bio jako pijan, ne sjećam se. Napisao sam: „Da nisam upoznala vašeg oca kupila bih si pudlicu“

Zapalio sam cigaretu.

Odmah je odgovorila: „Dobra!“ Onda je napisala: „Tvoja su stopala drugome otišla“

Otpuhnuo sam dim u luster od papira.

Ostao sam zatečen jer ja bih njoj slao citate iz omiljenih mi knjiga, a ona me ubijala estradnim. Nisam se mogao sjetiti imena pjevača, a nije mi se dalo uguglati taj stih.

„Predajem se“, napisah.

„Milo Vasić“

„?“

„Jasmin Stavros“

„Aaa“

Utipkao sam: „Svatko je od nas zbroj svega što nije pribrajaao“

„Wolfe“, zatim je dodala: „Još se krikom javlja jasna svjetlost dana /doručak sa slikom našeg skromnog stana“

„Uuu, bokte. Reci ime?“

Skoknuo sam u kuhinju po pivo i bacio se natrag leći.

„Milo Hrnić, Moglo je biti bolje“

Otpio sam pola limenke.

„Jebemti, fakat je moglo“

S ovom me zakucala u kauč: „Gde se palim /tu se gasim /ženska lica suzom kvasim /ko me ljubi igru gubi /nikad neću da se skrasim“

„Ma pusti švalera... Ko je to?“

„Željko Joksimović!“

Grozničavo sam smišljao neki stih za koji sam pretpostavljao da nije čula. Pepeo cigarete se rasuo plahom sa zečićima i mrkvicama. Otpuhnuh to na pod. Sjetio sam se.

Napisao sam: „Nevrijeme je skoro svaki dan /budim se bez tebe /kao hendikepiran“

Nisam stigao ispiti preostalo pivo a već je stigao odgovor.

„Boban Rajović, puši kurac“

„Bokte... jesi prosta“

„Moram gibat evo šefa“

„Ok“

Poslije sam se premišljao da skuham kavu ili da iziđem. Ipak, izišao sam. Stubištem se vukao smrad kiselog zelja i pelena i jedva sam dočekaao stati na smiješni tepihčić koji je netko položio kod ulaznih vrata zgrade. Krenuo sam na plac ubosti ribu.

Baš kad sam prebirao po kašetama, nazvao me Fric. Glas mu je nekako čudno zvučao. Kao glas nesretnika iz bunara. Bio je nekoliko koraka od ribarnice. U Princu.

„Evo me“, reko.

Uzeo sam dva uzgojena brancina i usput buket blitve i dva češnjaka.

Princ je već bio pun ljudi u trenirkama i jaknama bez rukava. Svi su nekako vukli taj petak za sobom, kao dogu koja ne želi ići šetati. Dosada je imala svoje tijelo i ako bi bio neoprezan mogao si se sudariti s njom.

Naručio sam kavu i sjeo za stol. Fric je pio čaj.

„Kaj ima?“ rekoh.

„Evo“, rekao je, zapiljivši se u prazninu ispred sebe.

Zagledao sam se u drvo japanske trešnje usred sveg tog betona uokolo. Stajalo je tamo kao slika iz sna. Uvijek su mi ti Japanci bili čudni i kao okrutni radnici i kao još okrutniji ratnici. A onda, poslije klanja, dive se toj plahoj krhkosti i još je rišu na rižinom papiru. Sroče o njoj i nježni haiku.

Ipak, konobar je donio kavu: „Oš vode? Zaboravil sam. Vugla me libo.“

„Ma, stipu“, rekoh.

Fric je otpio gutljaj čaja, a onda se nagnuo prema meni. Rekao je: „Znaš kaj mi se desilo sinoć?“

Odmahnuo sam glavom.

„Bil sam sa Stivom i Zlim i baš smo se sašili. Poslije smo se odvukli do šoping centra po kebabu. I tamo smo se nacalili na one gljive ispred kebabdžinice i krenuli to pojesti... Kad sam sve slistio... ono, skužim... Pa, jebotipasnemremvjerovat...“ i ostao je tako klimajući glavom.

„Daj, reci“, rekoh.

„Skužil sam da sam progutal čitav most.“

„?“

„Timater... Al sad sam se mado pokenjal u kadu.“

„O bokte. Daj, Fric, odi ukurac...“ odmahnuo sam rukom poput Mate Bulića, u nevjerici. „I?“

„I iskopal sam ga.“

„Mhmmm“, promrljah.

„E... A, kaj? Stari moj...“

Opet sam se zagledao u drvo japanske trešnje koje nije samo drvo nego je i nešto više. Ne

znam što, ali tako barem tvrde Japanci.

A njima treba vjerovati.

DJEČAK SA SUTLE

Imao sam vikend pred sobom i naumio sam pročitati cijelu *Bhagavad gITU*, ali me nazvao Stiv.

„Di si, kaj radiš?“

„Doma sam. Čitam *Bhagavad gITU*“, rekoh.

„Aj sa mnom na Hrelić, idem frknut Golfa. Čekam te pred zgradom“, izvali i prekine vezu.

Takav je Stiv. Čovjek zna što hoće i ne priznaje negativan odgovor. Ne, on uopće ne čeka odgovor. Odgovorno tvrdim, Stiv bi morao biti naš premijer. Jedino on može ovu državu napokon sravniti sa zemljom i prekratiti nam muke.

U Golfu dvici: „Pa, bokte, mogao si ga barem usisati. Ovdje ima više prašine nego kod mene doma, a i vanila borić mi nikako ne ide uz dizel. Osjećam se kao da sjedim u seoskoj slastičarnici i davim se kremšnitama.“

„Ne vjerujem ti jer znam da si kremšnite zadnji put jel za deseti rođendan. U jedanaestoj si već prešao na ajer konjak. Ali, ako ti borić baš toliko smeta, izuj čarapu da je okačim o retrovizor pa da se osjećaš šljakerski“, reče.

Što reći? Stiva za premijera.

Rulali smo cestom uz nasip, promičući pokraj novoizgrađenih, apokaliptičnih zgrada POS-a. Kao tenkovi u koloni, tako hladno i metalno i prijeteći djeluju te betonare.

Dan na sajmu je tekao lijeno, nalik ribičiji u kolovozu na ravničarskoj rijeci. Kederi su živahni, ali krupna riba odmara u dubokom mulju. Dosta muha zuji uokolo. Prodavači su glancali haube, laštili ratkape i popravljali neuko naškrabane natpise s generalijama. Kitili su krame mirisnim borićima.

Već me dupe počelo boljeti od sjedenja pa rekoh Stivu da idem malo promuvat okolo. „Ok“, rekao je.

Probijao sam se do prvih štandova i kućica s kotlovinom. Napokon, u jednoj sam daščari suknuo rakiju pa krenuh dalje zabadati nos. I tako naletim na bivšeg predsjednika. Baš sam

se obradovao.

Još uvijek sjajno izgleda. To markantno lice, visoko čelo, mudrost i neka tiha vatra u očima. Neponovljivo.

„Pošto Tito?“ upitam prodavača, starijeg gospodina u šinjelu.

„Pet hiljada!“

„Uh, bokte, pa još je na cijeni!“

Zadivljen, ostao sam zijati u tu brončanu bistu, pažljivo položenu na crveni tepihić na haubi Golfa trice. Navrle su mi uspomene iz pionirskih dana pa preko radnih akcija i prve plaće koju sam zaradio u jednom divovskom poduzeću. Neka gvalja mi je počela rasti u grlu. Zagrcnuh se i umalo zaplakah. Gvalja mi je sve jače pritiskala grkljan. Ipak sam smogao snage pa dostojanstveno zamolih prodavača da mi dopusti jedan selfie s maršalom.

„Druže...“ veli tip, „samo izvoli! Neka nam ga za uspomenu.“

SVJETLO

Ponekad pomislim kako bih mogao pomicati planine, a onda se prepadnem zvona na vratima stana.

Baš kao i jučer kad je netko nalegao na zvono dajući mi do znanja da neće baš tako lako odustati.

Došuljao sam se do špijunkte: gospođa koja pere stubište preobrazila se u divovsko oko s druge strane leće. I to okrutno hladno, orlovsko oko. Ipak, skužila je da ju gledam pa je lupila još i šakom o vrata. Dosta jako.

Poklopac leće je pao.

„Odmah!“ viknuh pa odjurih po novčanik. Timater, mrmljao sam u hodniku, nemreš ni doma bit na miru.

Odškrinuo sam vrata i gurnuo joj u ruku trideset kuna. „Hvala. Laku noć“, rekoh.

„Još ste mi trideset kuna dužni, moj susjed!“ ciknula je, nekako veselo „Za prošli mjesec!“

O! M! U novčaniku mi je ostala još samo novčanica od deset kuna pa sam prevrtao džepove jakni i hlača sve dok nisam skupio traženu svotu.

„Jel sad okej?“ istresao sam joj tu novčanicu i kovanice od pet i dvije kune u skupljene dlanove.

„Fala, susjed, doviđenja!“

Zaključao sam dvaput. I triput bi da je išlo. Jebotesusjed... Kad sam ikad sjedil s tobom...

Ostao sam kratko stajati u polumraku hodnika sav slomljen i bezvoljan. Sam. Ali... baš kad sam htio nešto zaokružiti o samoći i usamljenosti, o mučnini ljudskog bivstvovanja, nešto ohrabrujuće, zasvirao je mobitel na stolu u kuhinji.

„Kaj ima, Neno?“ javio sam se.

„Niš... Nego, jel možeš skočit do mene? Trebam te.“

„Pa... Mislio sam čitati nešto. Bio sam u knjižnici.“

„Daj, to može čekat. Ajde dođi.“

„A kaje bilo? Kaje tak frka?“

„Ma...“

„Neno!“ zazvah ga.

„Luks je umro“, rekao je.

Naglo je zatoplilo pa sam teška koraka grabio do Nenove kuće. Kad sam zakrenuo u jedan od Rudeških ogranaka do nosnica mi je dolelujao miris govedske juhe. Zastao sam i osvrnuo se: s kata kuće obložene bračkim kamenom dolazili su zvukovi obiteljskog ručka. Netko je tamo ručao, ali dijete nikako nije htjelo jesti mrkvu. Neću mrkvu, pusti me na miru!

Već dugo se spremam i sebi skuhati tu juhu od flama, ramsteka i kosti, ali bez rezanaca i grincajga. Na kraju je dobro zapapriti i posoliti. Srkati je vrelu...

Kad sam napokon stigao Neno je stajao na vratima garaže.

„Di je?“ upitah ga dok sam prilazio.

„Tu.“

Zakoračio sam unutra, a Luks je ležao na boku, onako krupan i još uvijek nekako silovit, ali s tim ispruženim nogama izgledao je kao da ga je preparirao amater.

„O, bokte...“ promrmljah. Bilo mi je glupo pitati od čega je uginuo, ali Neno kao da mi je pročitao misli.

„Mislim da je infarkt“, rekao je. „Samo se, kolko je dug i širok, izvalio na pod.“

„Odjednom?“ rekoh.

„Da... Kao pokošen.“

„O, jebenti...“

Bilo mi ga je žao, ali bilo mi je i vruće. Spustio sam se u futrani ribički stolac. Zapalio sam cigaretu.

Neno je izvadio pivo iz frižidera.

Pružio mi je bocu pa se i on srušio u drugi stolac. I on je zapalio. Otpijali smo pivo i pušili. Luks je ležao između nas kao neki bizarni otirač u vili ludog narkodilera.

Zijao sam kroz odškrinuta garažna vrata u sumrak: prve zvijezde su zasvjetlucale na nebu boje čelika.

Mario Brkljačić

Rođen 1966. godine u Zagrebu, gdje živi i radi. Poeziju i prozu objavljivao u časopisima i novinama. Pobjedio na SC-ovom natječaju za prvu knjigu 2003./2004. zbirkom pjesama *Gledaj me u oči*. Uvršten u izbor *Najbolje hrvatske priče 2006*. Iste godine bio je i finalist natječaja za kratku priču Večernjeg lista.

Objavio: *Nikad nije plesao pogo* (poezija, 2004), *Gledaj me u oči* (poezija, 2004), *Muha u juhi* (poezija, 2005), *Ne mogu ga gledati takvog* (poezija, 2006) i *Zujke* (roman, 2008).

Biblioteka Online

knjiga 133

Mario Brkljačić

Neženje i demografska propast

© 2016 Mario Brkljačić

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2016

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

© andrii27 / Fotolia.com

ISBN 978-953-345-501-3 (HTML)

ISBN 978-953-345-502-0 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-503-7 (PDF)

ISBN 978-953-345-504-4 (MOBI)

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba.**